នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 24-Nov-2011, 13:23
CMS/CFO: Kauv Keoratanak

ព័ត៌មានពិស្តារអំពីការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អ.វ.ត.ក/អ.ជ.ស.ដ

ភាគីដាក់ឯកសារ: សហមេធាវីរបស់លោក អៀង សារី

ដាក់ជូន: អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

ភាសាដើម: អង់គ្លេស

កាលបរិច្ឆេទឯកសារ: ថ្ងៃទី ២៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១

<u>ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ</u>

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ ស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សាធារណៈ

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារដោយ ក.ស.ច.ស ឬ អង្គជំនុំជម្រះ **សាធារណៈ/Public**

ចំណាត់ថ្នាក់ប្រភេទឯកសារ

ពិនិត្យឡើងវិញចំពោះឯកសារចំណាត់ថ្នាក់ណ្ដោះអាសន្ន:

ឈ្មោះមន្ត្រីកត់ត្រា:

ហត្ថលេខា:

សំណើរបស់លោក អៀង សារី ស្នើឲ្យស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធនៅនឹងការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ *តែភាគីម្ខាង* រវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជាមួយ លោកស្រីចៅក្រម CARTWRIGHT និង អ្នកដទៃទៀត

<u>ដាក់ដោយ៖</u>

ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីលោក អៀង សារី ៖

អាង ឧត្តម

Michael G. KARNAVAS

<u>អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង៖</u>

ចៅក្រម និល ណុន ប្រធាន

ចៅក្រម យូរ ឧត្តរា

ចៅក្រម យ៉ា សុខន

ចៅក្រម Silvia CARTWRIGHT

ចៅក្រម Jean-Marc LAVERGNE

ចៅក្រមបម្រុង ធូ មណី

ចៅក្រមបម្រុង Claudia FENZ

សហព្រះរាជអាជ្ញា៖

ជា លាង

Andrew CAYLEY

ក្រុមមេធាវីការពារក្ដីគ្រប់ក្រុម

ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់

សំណើរបស់លោក អៀង សារី ស្នើឲ្យស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការច្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ *តែភាគីម្ខាង* រវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជាមួយ លោកស្រីចៅក្រម CARTWRIGHT **និង អ្នកដទៃទៀត**

លោក អៀង សារី តាមរយៈសហមេធាវីការពារក្តីរបស់គាត់ ("ក្រុមមេធាវីការពារក្តី") សូមដាក់សំណើឲ្យស៊ើបអង្កេតអំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងតែជាមួយភាគីម្ខាងរវាងលោក Andrew Cayley សហព្រះរាជអាជ្ញាបរទេស និងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright និងអ្នកដទៃទៀត អនុលោមតាមវិធាន ៣៥ ៤១ និង ៩៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងអ.វ.ត.ក ("វិធាន")។ សំណើនេះ ត្រូវធ្វើឡើងជាចាំបាច់ដើម្បីបង្ហាញឲ្យដឹងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយអំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងតែជាមួយភាគីម្ខាង រវាងលោក Cayley និងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright ជាពិសេសរួមមាន៖ **ក.** បញ្ជីនូវរាល់កិច្ចប្រជុំទាំងអស់ដែលលោក Cayley និងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright បានចូលរួមក្នុងជំនួប*សម្ងាត់* ទោះជាជំនួបនោះមានការចូលរួមពីអ្នកដទៃក៏ដោយ[1] ឲ្យតែមានកិច្ចពិភាក្សាទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង០០២ ដោយផ្ទាល់ឬ ដោយប្រយោល និង **ខ.** អង្គហេតុ និងព័ត៌មានលម្អិតដែលពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ទាក់ទងនឹងជំនួប*សម្ងាត់*ទាំងនោះ[2] ក្នុងនោះមានមិនកំណត់ត្រឹមតែរបៀបវារៈ និង/ឬកំណត់ហេតុនៃកិច្ចប្រជុំ (បើទោះជាការកត់ត្រាមិនផ្លូវការ និង/ឬសរសេរដោយដៃក៏ដោយ) (ទាំងនោះជា "ព័ត៌មានដែលត្រូវបានស្នើឡើង")។ ការប្រាស្រ័យទាកទងតែជាមួយ*ភាគីតែម្ខាង* រវាងចៅក្រម និងសហព្រះរាជអាជ្ញាដែលចូលរួមក្នុងការជំនុំជម្រះក្តីលើសំណុំរឿងតែមួយ ជាការរំលោភលើវិធាននៃក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈ និងអាចបង្កើតឲ្យមានភាពលំអៀង។ ដោយហេតុថាការប្រព្រឹត្តបែបនេះ ក៏អាចជ្រៀកជ្រែតចូលក្នុងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការផងដែរនោះ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី ស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអនុវត្តសិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួនដើម្បីស៊ើបអង្កេតដោយ **ក.** *កោះឲ្យ*លោក Cayley អ្នកស្រី Ms. Patricia O'Brien និងលោក Knut Rosadhaug និងអ្នកដទៃទៀត (ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធ ឬមិនជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយអវតក រួមទាំង តែមិនកម្រិតត្រឹមអ្នកការទូត និងតំណាងរបស់រដ្ឋាភិបាលបរទេស) ដែលបានចូល

---

[1] ឧទាហរណ៍ ជំនួបជាមួយបុគ្គលិកអង្គការសហប្រជាជាតិ និងសហគមន៍អ្នកការទូតតំណាងឲ្យប្រទេសផ្តល់ជំនួយ។ ពាក់ព័ន្ធនឹងការជ្រៀតជ្រែករបស់សមាជិកសហគមន៍អ្នកការទូតតំណាងប្រទេសផ្តល់ជំនួយ ចូលក្នុងកិច្ចការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ *សូមមើល* អត្ថបទ Mike Eckel *តុលាការ Kangaroo ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា* ដោយទស្សនាវដ្តី FOREIGN POLICY ថ្ងៃទី ២០ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១៖ "មន្ត្រីរបស់ប្រទេសផ្តល់ជំនួយសំខាន់ៗដល់តុលាការ ក្នុងនោះមានសហរដ្ឋអាមេរិក អូស្ត្រាលី និងប្រទេសដទៃទៀត [ត្រូវបានជំរុញឲ្យ]" ធ្វើអន្តរាគមន៍ដោយផ្ទាល់ជាមួយលោក Blunk [សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត] និង លោក Andrew Cayley [សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ] ជាច្រើនលើកតាមទូរស័ព្ទ ឬដោយផ្ទាល់។" *សូមមើលផងដែរ* លិខិតរបស់លោក អាង ឧត្តម និងលោក Michael G Karnavas សរសេរទៅកាន់និពន្ធនាយកទស្សនាវដ្តី FOREIGN POLICY ៖ *អ្នកផ្តល់ជំនួយ និងអ្នកការទូត សម្តែងការមិនពេញចិត្តចំពោះការជ្រៀតជ្រែកខាងនយោបាយនៅ អ.វ.ត.ក ដោយធ្វើការជ្រៀតជ្រែកខាងនយោបាយដោយខ្លួនឯងផ្ទាល់* ថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០១១។

[2] ឧទាហរណ៍ តើវិបត្តិនាពេលបច្ចុប្បន្ន និងការផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានអវិជ្ជមានពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង០០៣ និង ០០៤ មានផលប៉ះពាល់លើសំណុំរឿង០០២ យ៉ាងដូចម្តេច?

រួមក្នុងជំនួបតែជាមួយភាគីម្ខាង ជាមួយលោក Cayley និងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright (“បុគ្គលដែលស្នើសុំឲ្យផ្តល់ព័ត៌មាន”) ផ្តល់នូវព័ត៌មានដែលបានស្នើ និង **ខ.** *លើកទឹកចិត្ត*ឲ្យចៅក្រម Cartwright ចេញសេចក្តីថ្លែងការណ៍ផ្តល់ព័ត៌មានដែលបានស្នើ[3] ទោះបីជាសំណើនេះមិនមែនជាការដាក់បណ្តឹងជំទាស់ក៏ដោយចុះ[4]។ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីស្នើឲ្យមានសវនាការដេញដោលជាសាធារណៈដោយផ្ទាល់មាត់ ឬជាជម្រើសស្នើសុំការអនុញ្ញាតដើម្បីឆ្លើយតបទៅសារណាដែលដាក់តបនឹងសំណើនេះ។ វិធីល្អបំផុតដែលត្រូវអនុវត្តចៅក្រម Cartwright គប្បី **ក.**ដកខ្លួនចេញពីការធ្វើសម្រេចលើសំណើនេះ និង **ខ.** មិនចូលរួមដោះស្រាយក្នុងបញ្ហាដែលមិនទាន់ធ្វើសេចក្តីសម្រេចហើយ ឬបំពេញការងារណាទាក់ទងនឹងការរៀបចំសម្រាប់សំណុំរឿង០០២ រហូតដល់សំណើនេះត្រូវបានដោះស្រាយហើយ ដូច្នេះបញ្ហានានាទាំងនេះនឹងមិនទទួលរងការប៉ះពាល់ បើសិនគាត់ត្រូវបានជិតចិត្តនាពេលខាងមុខ ។ សំណើនេះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយសុចិត មិនមានបំណងពន្យារពេល ឬរាំងស្ទះដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីឡើយ។ ដោយហេតុថាមានចៅក្រមបម្រុង និងតាមអ្វីដែលក្រុមមេធាវីការពារក្តីដឹងច្បាស់នោះ សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិមិនបានជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងជំនួបសម្ងាត់ណាមួយនោះទេ ។ ការដកខ្លួន ការជិតចិត្ត ការលាលែង ឬការដាក់វិន័យបណ្តាលមកពីជំនួបសម្ងាត់ទាំងនោះ នឹងមិនធ្វើឲ្យពន្យារពេលដល់ការចាប់ផ្តើមសវនាការក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ឡើយ។

I. **សិទ្ធិអំណាចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងការស៊ើបអង្កេត**

---

[3] ដូចមានចែងដោយសទិសភាព ក្នុងវិធាន៣៤ (៧)

[4] *សូមមើល* ចម្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់លោកអៀង សារី ស្នើឲ្យចាត់វិធានការណ៍សមស្របទៅនឹងសេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់លោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ដែលជំទាស់ទៅនឹងឯករាជ្យភាពរបស់លោកស្រី Katinka Lahuis និងលោក Rowan Downing ចៅក្រមអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩ ទំព័រទី៣ កថាខណ្ឌ ២ ដោយហេតុថាលោកចៅក្រម Downing និងលោកស្រីចៅក្រម Lahuis បានដាក់សារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើសុំឲ្យចាត់ “វិធានការណ៍សមស្រប” <u>ដោយមិនដាក់សារណាឆ្លើយតបទៅនឹងបណ្តឹងជិតចិត្តនោះទេ</u>។ *សូមមើលផងដែរ រឿងក្តី Locabail (UK) Ltd. តទល់នឹង Bayfield Properties Ltd.* [2000] 2 WLR 870 at 477-78: “នៅពេលអនុវត្តលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យលើគ្រោះថ្នាក់ជាក់ស្តែង ឬលទ្ធភាពជាក់ស្តែង (ផ្ទុយទៅនឹងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃការជិតចិត្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ...) ជារឿយៗ វាមានភាពសមស្របក្នុងសាកសួរថាតើចៅក្រមដឹងពីអង្គហេតុដែលខ្លួនផ្អែកដែរឬទេ ដោយហេតុថាវាត្រូវបានមើលឃើញថាប៉ះពាល់ដល់ភាពអនាគតិរបស់ចៅក្រម...។ តុលាការដែលពិនិត្យមើលបណ្តឹងសាទុក្ខ អាចទទួលសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរពីចៅក្រមជំនួយការចៅក្រម (lay justice) សមាជិកគណៈវិនិច្ឆ័យណាមួយ ដោយបញ្ជាក់ពីអ្វីដែលគាត់បានដឹងនៅពេលវេលាដែលពាក់ព័ន្ធណាមួយ ក៏ប៉ុន្តែតុលាការមិនជាប់កាតព្វកិច្ចជាចាំបាច់ក្នុងការទទួលយកសេចក្តីថ្លែងការណ៍បែបនោះក្នុងគុណតម្លៃជាក់ស្តែងឡើយ...។ ភាគីទាំងអស់ នឹងពិនិត្យមើលអង្គហេតុនៃករណីជាក់លាក់នោះ។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ វាមិនអាចមានចំណោទបញ្ហាចំពោះការសួរសាក្សីរបស់ភាគីបដិបក្ខ ឬការស្នើឲ្យមានការបង្ហាញពីតុលាការឡើយ”។

1. វិធាន ៣៥(២) ផ្តល់សិទ្ធិអំណាចអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងអនុវត្តកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមនៅពេលដែលខ្លួន "មានហេតុផលជឿថា" មានមូលដ្ឋានគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់ចាត់ការតាមនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងបុគ្គលដែលត្រូវបានដឹង និងមានចេតនាជ្រៀកជ្រែតកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ។ បទដ្ឋាននៃហេតុផលដែលត្រូវជឿត្រូវបានសម្រេចថាជា "បទដ្ឋានស្រាលបំផុត"[5] ។
2. វិធាន ៤១ (១) ផ្តល់សិទ្ធិអំណាចដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកោះហៅបុគ្គលណាម្នាក់នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ។ វិធាន៤១ អាចអនុវត្តបានទន្ទឹមគ្នានឹងវិធាន ៣៥ និងវិធាន៩៣ ដែលអនុញ្ញាតឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងស្តាប់ចម្លើយសាក្សី និងរឹបអូសយកភស្តុតាងក្នុងអំឡុងពេលធ្វើការស៊ើបសួរបន្ថែម។

II. សាវតារ

3. កាលពីថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១ លោក Michiel Pestman សហមេធាវីអន្តរជាតិការពារក្តីលោក នួន ជា បានផ្ញើសារអេឡិចត្រូនិកទៅកាន់លោក Rosandhaug[6] ដើម្បីជម្រាបថាគាត់បានទទួលដំណឹងថាលោកស្រីចៅក្រម Cartwright, លោក Cayley និងលោក Rosandhaug ផ្ទាល់បាន"ជួបប្រជុំគ្នាយ៉ាងទៀងទាត់នៅក្នុងការិយាល័យរបស់លោក ដើម្បីពិភាក្សាអំពីបញ្ហានានាទាក់ទងនឹងតុលាការ"។ លោក Pestman ស្នើចង់ឲ្យមានការបញ្ជាក់ថាតើព័ត៌មាននេះ ពិតប្រាកដដែរ ឬទេ។ ប្រសិនបើវាពិតប្រាកដមែន តើជំនួបទាំងនោះមានគោលបំណងអ្វីបានជាមិនឲ្យតំណាងភាគីដទៃទៀតចូលរួម?[7]។ ដោយហេតុថាមិនបានទទួលការឆ្លើយតបពីលោក Cayley លោក Michael G.Karnavas សហមេធាវី

---

[5] សាលដីកាលើកទីពីរលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោកនួន ជា និងលោកអៀង សារី ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចរបស់ក.ស.ច.ស លើសំណើសុំឲ្យកោះហៅសាក្សី ថ្ងៃទី ៩ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ ឯកសារលេខ D314/1/12, កថាខណ្ឌ 37។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះក៏បានថ្លែងថា: "វិធាន៣៥ ត្រូវបានដាក់បញ្ចូលក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងជាយន្តការក្សាបាននូវសុច្ចរិតភាពនៃកិច្ចដំណើរការរបស់តុលាការនៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបសួរ និងដំណាក់កាលជំនុំជម្រះក្តី។ សុច្ចរិតភាពនៃកិច្ចដំណើរការ ត្រូវបានធានាតាមរយៈការអនុវត្តដោយត្រឹមត្រូវតាមវិធាន... អង្គជំនុំជម្រះពិនិត្យមើលសកម្មភាពដែលធ្វើឡើងដោយបុគ្គលណាមួយដែលគំរាមកំហែងកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការ។ ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ 38។

[6] លោក Rosandhaug គឺជាអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលរបស់ អវតក ។

[7] សារអេឡិចត្រូនិករបស់លោក Pestman ផ្ញើជូនលោក Rosandhaug ថ្ងៃទី ២៧ ខែ តុលា ឆ្នាំ២០១១

អន្តរជាតិការពារក្តីលោក អៀង សារី បានផ្ញើសារអេឡិចត្រូនិកដើម្បីសួរបញ្ជាក់លោក Cayley[8] (ដោយចម្លងជូនលោក Pestman តាមរយៈសារអេឡិចត្រូនិករបស់គាត់)។

4. កាលពីថ្ងៃទី ១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ លោក Rosandhaug បានឆ្លើយតបទៅនឹងលោក Pestman ដោយទទួលស្គាល់ថាជំនួបសម្ងាត់រវាងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright, លោក Cayley និងរូបគាត់ បានធ្វើឡើងជាហូរហែរចាប់តាំងពីខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០ កន្លងមក[9]។

5. កាលពីថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ លោកអាង ឧត្តម និងលោក Karnavas សហមេធាវីការពារក្តីលោកអៀង សារី បានឆ្លើយតបទៅនឹងលិខិតរបស់លោក Rosandhaug។ ពួកគាត់បានធ្វើការកត់សម្គាល់ថា៖

> ការលេចឡើងនូវភាពមិនត្រឹមត្រូវជាច្រើន ធ្វើឲ្យមានការព្រួយបារម្ភជាទូទៅចំពោះកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី នៅពេលដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាមួយរូប និងចៅក្រមមួយរូបក្នុងសំណុំរឿង០០២ ជួបប្រជុំគ្នាដើម្បីពិភាក្សាការងារ ទោះជាកិច្ចការរដ្ឋបាលដែលទាក់ទងនឹង អ.វ.ត.ក ជាទូទៅក៏ដោយ...។ ដោយហេតុថា តុលាការនេះមានលក្ខណៈជាតុលាការជាតិពិសេស ដោយមានការគាំទ្រពីអង្គការសហប្រជាជាតិនោះ ការប្រៀបធៀបនូវអ្វីដែលអាចកើតឡើងនៅតុលាការ

---

[8] *សូមមើល ឧទាហរណ៍* សារអេឡិចត្រូនិករបស់លោក Karnavas ផ្ញើជូនលោក Cayley ថ្ងៃទី ៣០ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០១១៖ "សួស្តី Andrew! ជាដំបូង សូមសម្តែងការអបអរសាទរចំពោះលោកដែលត្រូវបានចំរាញ់ជាជ្រើសរើស [សម្រាប់តំណែងរដ្ឋអាជ្ញានៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ]។ ខ្ញុំជឿជាក់លោកនឹងទទួលបានតួនាទីនេះ។ ទីពីរ ដូចលោកបានដឹងហើយអំពីអ្វីដែលកំពុងកើតឡើងនៅអ.វ.ត.ក នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។ វាជាការល្អដែលលោកឆ្លើយតបទៅនឹងសារលិខិតទៅកាន់ Knut ឲ្យបានឆាប់តាមតែអាចធ្វើបាន! ពីខ្ញុំ Michael"

[9] សារអេឡិចត្រូនិករបស់លោក Rosandhaug ផ្ញើជូនលោក Pestman ថ្ងៃទី១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១៖ លោក Rosandhaug បានពន្យល់ថាការណែនាំឲ្យជួបប្រជុំទៀងទាត់រវាងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright, លោក Cayley និងលោក. Rosandhaug ត្រូវបានស្នើឡើងដោយលោកស្រី Patricia O'Brien អគ្គលេខាធិការរងទទួលបន្ទុកកិច្ចការច្បាប់ និងជាទីប្រឹក្សាច្បាប់របស់អង្គការសហប្រជាជាតិក្នុងអំឡុងដំណើរទស្សនៈកិច្ចរបស់លោកស្រីនៅអ.វ.ត.ក ក្នុងខែ មេសា ឆ្នាំ ២០១០។ យោងតាមលោក Rosandhaug "កិច្ចប្រជុំមានគោលដៅផ្តោតលើការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នារវាងសមភាគីអង្គការសហប្រជាជាតិនៅ អ.វ.ត.ក និងការិយាល័យកណ្តាលរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ" ហើយ "បានជូនដំណឹងដល់សមាសភាគីជាតិជាទៀងទាត់" ។ គាត់បានបន្ថែមថាកិច្ចប្រជុំត្រូវបានធ្វើឡើងក្រៅផ្លូវការ ដោយ "យកលំនាំតាមគណៈកម្មាធិការសម្របសម្រួលដែលមានជាបទដ្ឋាននៅក្នុងសាលាក្តីរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងសាលាក្តីដែលផ្តល់ជំនួយដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ។" កិច្ចប្រជុំទាំងនោះ ពិភាក្សាអំពីបញ្ហាទាក់ទងរដ្ឋបាល និងការចាត់ចែង និងមិនបានពិភាក្សាអំពីអង្គហេតុនៃសំណុំរឿងនានានៅចំពោះមុខអ.វ.ត.កឡើយ។ ដូចខាងលើ។

សំណើរបស់លោក អៀង សារី ស្នើឲ្យស៊ើបអង្កេតពាក់ព័ន្ធនៅនឹងការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ ភាគីម្ខាងរវាងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ជាមួយ លោកស្រីចៅក្រម CARTWRIGHT និង អ្នកដទៃទៀត

ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ("ICTY")] និងអ្វីដែលកំពុងត្រូវបានអនុវត្តនៅទីនេះ មិនមានភាពសមស្របឡើយ។ បើសិនជាសមភាគីអង្គការសហប្រជាជាតិ ចង់ឲ្យមានការសម្របសម្រួលកាន់តែប្រសើរឡើងជាមួយការិយាល័យកណ្តាលរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិក៏ដោយ ចុះហេតុដូចម្តេចបានជាមិនឲ្យតំណាងក្រុមមេធាវីការពារក្តី និងតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចូលរួមផង? ជាពិសេសនៅពេលដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបរទេស (ដែលកំពុងចូលរួមដោយផ្ទាល់ក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង ០០២) និងចៅក្រមមួយរូបនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង (ដែលកំពុងចូលរួមក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងសំណុំរឿង ០០២ ដែរ - វាផ្ទុយទៅនឹងរដ្ឋអាជ្ញា និងប្រធានអង្គជំនុំជម្រះនៅ ICTY) ជួបប្រជុំ និងពិភាក្សាបញ្ហានានាដែលប៉ះពាល់កិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់តុលាការនៅ អ.វ.ត.ក...។ កិច្ចប្រជុំបែបនេះអាចប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងទៅលើរឿងក្តីដែលកំពុងជំនុំជម្រះ ដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា និងចៅក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងកំពុងចូលរួម...។ យើងយល់ឃើញថាការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាណាមួយរវាងសមាជិក ក.ស.ព និងសមាជិកអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងធ្វើឲ្យយើងមានកង្វល់ ដោយហេតុថាវាតែងតែបង្កើតឲ្យមានការសង្ស័យអំពីការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នា*ជាមួយភាគីតែម្ខាង* ដែលកំពុងកើតមាន [និង] យោងតាមសេចក្តីសង្កេតប្រកបដោយគតិបណ្ឌិតរបស់ Lord Hewart C.J. ក្នុងរឿងក្តី *R v. Sussex Justices, Ex parte McCarthy*៖ "មិនត្រូវផ្តល់ឲ្យត្រឹមតែយុត្តិធម៌តែប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែយុត្តធម៌ ត្រូវផ្តល់ឲ្យបានជាក់ស្តែង និងដោយគ្មានមន្ទិលសង្ស័យ...។ យើងយល់ឃើញថាមិនមានហេតុផលណាដែលពួកគាត់គប្បីមិនផ្តល់កំណត់ហេតុនៃកិច្ចប្រជុំពេលកន្លងមកឲ្យអង្គភាពគាំពារការការពារក្តី ក្រុមមេធាវីការពារក្តី និងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឡើយ"[10]។

6. កាលពីថ្ងៃទី ៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ លោក Pestman បានផ្ញើសារអេឡិចត្រូនិកទៅកាន់លោកស្រីចៅក្រម Cartwright ដោយជម្រាបគាត់ថាក្រុមមេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា "រង់ចាំដោយទន្ទឹងដើម្បីទទួលកំណត់ហេតុនៃជំនួបប្រជុំទាំងនេះ ដើម្បីឲ្យយើងខ្ញុំកំណត់បានថាតើមានការពិភាក្សាអំពីបញ្ហាណាមួយដែលតាមទស្សនៈរបស់យើង អាចប៉ះពាល់ [sic] សិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់កូនក្តីរបស់យើងខ្ញុំ"។ លោក Pestman កត់សម្គាល់ថាក្រុមមេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា បាន "ឃើញព័ត៌មានបង្ហាញឲ្យដឹងថាមានជំនួបផ្សេងទៀតរវាង [លោកស្រីចៅក្រម Cartwright] និងសហព្រះរាជអាជ្ញា[អន្តរជាតិ] បានធ្វើឡើងដោយគ្មានវត្តមាន [លោក Rosandhaug] អ្នកដឹកនាំកិច្ចការរដ្ឋបាលរបស់អង្គការសហ

[10] លិខិតរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីផ្ញើជូនលោក Rosandhaug ថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១

ប្រជាជាតិ"។ លោក Pestman បានស្នើសុំឱ្យមានការបញ្ជាក់ថាតើព័ត៌មាននេះ ពិតប្រាកដដែរ ឬទេ។ ប្រសិនបើពិតប្រាកដមែន "តើបញ្ហាជាក់លាក់អ្វីខ្លះ ដែលត្រូវបានពិភាក្សានៅក្នុងកិច្ចប្រជុំទាំងនេះ?"[11]។

7. កាលពីថ្ងៃទី ៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ លោក Cayley បានផ្ញើសារអេឡិចត្រូនិកជូនលោក Pestman ស្នើឱ្យគាត់ផ្តល់នូវ "មូលដ្ឋានសម្រាប់ការចោទយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរប្រឆាំងនឹងរូបខ្ញុំ"។ លោក Cayley បានអះអាងថាគាត់ "ភ្ញាក់ផ្អើល"ចំពោះលិខិតរបស់លោកអាង ឧត្តម និងលោក Karnavas ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ដោយបញ្ជាក់ថា "ភាពមិនស្មោះត្រង់បានកើតមាន ហើយខ្ញុំនឹងមិនអត់ឱនឱ្យវាឡើយ"។ លោក Cayley បានបន្ថែមថាលោកនឹងមិនទទួលយក "ការចោទដោយស្មានៗនោះទេ" ធ្វើឡើងក្នុងគោលបំណងដែលគាត់បានពិពណ៌នាថាជា "យុទ្ធវិធីរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តី"។ លោក Cayley បានបញ្ចប់សារអេឡិចត្រូនិករបស់គាត់ដោយស្នើឱ្យលោក Pestman "ផ្តល់ឱ្យខ្ញុំនូវអាសយដ្ឋានរបស់គណៈមេធាវីប្រទេសហូឡង់។ ខ្ញុំចង់មើលវិធាននានាស្តីពីក្រមសីលធម៌វិជ្ជាជីវៈរបស់គណៈមេធាវីរបស់លោក"[12]។ លោក Pestman បានឆ្លើយតបទៅនឹងលោក Cayley នៅថ្ងៃតែមួយ ដោយបានបំពេញតាមសំណើរបស់គាត់[13]។

---

[11] សារអេឡិចត្រូនិករបស់លោក Pestman ផ្ញើជូនលោកស្រីចៅក្រម Cartwright ថ្ងៃទី ៣ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)

[12] សារអេឡិចត្រូនិករបស់លោក Cayley ផ្ញើជូនលោក Pestman ថ្ងៃទី ៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១

[13] សារអេឡិចត្រូនិករបស់លោក Cayley ផ្ញើជូនលោក Pestman ថ្ងៃទី ៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១៖

> ជូនចំពោះ Andrew
>
> ប្រសិនបើលោកចង់ប្តឹងខ្ញុំ ខ្ញុំសូមឱ្យលោកទាក់ទងគណៈមេធាវីក្នុងទីក្រុងអាំស្ទែដាំចុះ។ គណៈមេធាវីនោះមានគេហទំព័រសមរម្យមួយជាភាសាអង់គ្លេសដែលពន្យល់អំពីអ្វីដែលអ្នកចង់ធ្វើ និងប្រាប់ពីបុគ្គលដែលអាចដោះស្រាយបណ្តឹងរបស់អ្នក៖ "ព័ត៌មានស្តីពីនីតិវិធីប្តឹងមេធាវី" http://www.advocatenordeamsterdam.nl/item.html&objID=4696។ លោក G.J. Kemper ជាព្រឹទ្ធបុរសនៃគណៈមេធាវីទីក្រុងអាំស្ទែដាំ។ ខ្ញុំនឹងចម្លងសារអេឡិចត្រូនិកនេះជូនគាត់ដើម្បីឱ្យគាត់បានដឹងពីការដាក់បណ្តឹង។ ទំនងជាលោកបានដឹងហើយ ខ្ញុំក៏ជាសមាជិកមួយរូបនៃគណៈមេធាវីទីក្រុងភ្នំពេញដែរ។ គណៈមេធាវីទីក្រុងភ្នំពេញមានក្រមសីលធម៌គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍។ ខ្ញុំជឿជាក់ថាលោកនឹងយល់ឃើញថាវាអាចជួយលោកផងដែរ។ លោក ជីវ សុងហាក់ ប្រធានគណៈមេធាវីទីក្រុងភ្នំពេញ។ គាត់និយាយភាសាអង់គ្លេសបានល្អ ហើយអាចទំនាក់ទំនងបានតាមរយៈលេខទូរស័ព្ទ ៖ [លេខទូរស័ព្ទ]។ ខ្ញុំនឹងជួបគាត់ថ្ងៃស្អែកនេះនៅវេលាម៉ោង ១០។ ប្រសិនបើលោកមានអ្វីចង់ឱ្យខ្ញុំផ្តាំផ្ញើទៅគាត់ សូមប្រាប់ឱ្យខ្ញុំដឹងឱ្យមុនថ្ងៃស្អែក។
>
> ពីខ្ញុំ Michiel

8. នៅថ្ងៃដដែល ក្រុមមេធាវីការពារក្តីបានសរសេរលិខិតផ្ញើជូនលោក និល ណុន ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងថា៖

ដោយគិតពីការខិតចូលមកដល់កាន់តែជិតនូវសេចក្តីថ្លែងការណ៍បើកក្នុងសំណុំរឿង ០០២ យើងខ្ញុំសូមស្នើជាបន្ទាន់ដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសុំឱ្យបង្ហាញ (១) បញ្ជីលម្អិតនូវរាល់ជំនួបទាំងអស់ដែលធ្វើឡើងរវាងចៅក្រម Cartwright និងសមាជិកនៃការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា និង/ឬលោក Mr Rosandhaug (២) របៀបវារៈ និងកំណត់ហេតុនៃកិច្ចប្រជុំទាំងនោះ។[14]

9. កាលពីថ្ងៃទី ៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ លោក Rosandhaug បានឆ្លើយតបទៅនឹងលិខិតរបស់លោកអាង ឧត្តម និងលោក Karnavas ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១។ គាត់ បានកត់សម្គាល់ថាកិច្ចប្រជុំរវាងគាត់ លោក Cayley និងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright "មានលក្ខណៈក្រៅផ្លូវការក្នុងស្ថានភាពពិសេស ហើយត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីពិភាក្សាកិច្ចការរដ្ឋបាល និងកិច្ចការទាក់ទងនឹងប្រតិបត្តិការតែប៉ុណ្ណោះ" ហើយមិនមានធ្វើកំណត់ត្រាសម្រាប់កិច្ចប្រជុំឡើយ។ សំណើរបស់ក្រុមមេធាវីការពារក្តីសុំចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំទាំងនោះ ត្រូវបានជំទាស់[15]។

10. កាលពីថ្ងៃទី ៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ *ព្រឹត្តិបត្រព័ត៌មាន The Cambodia Daily* បានធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍អំពីបញ្ហានេះ។ លោក Cayley ត្រូវបានដកស្រង់សម្តីថា៖

ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការលើកឡើងដោយក្រុមមេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា និងលោកអៀង សារី៖ កិច្ចប្រជុំគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលបែបនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងតុលាការ ICC, ICTY និង ICTR។ វាជារឿងធម្មតា។ ប្រសិនបើកិច្ចប្រជុំទាំងនោះ មិនត្រូវបានធ្វើឡើងនោះ ស្ថាប័នទាំងនេះ រួមទាំង អ.វ.ត.ក នឹងមិនអាចដំណើរការបានឡើយ។

ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងលិខិតរបស់លោក Karnavas [និងលោក អាង ឧត្តម] [ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១] ដែលលើកឡើងថាប្រធាន និងព្រះរាជអាជ្ញានៃ ICTY មិនចូលរួមក្នុងរឿងក្តី៖ នេះជាការបកស្រាយប្រាកចាកពីការពិតទាំងស្រុង...។ ប្រធាន និង អនុប្រធាននៃ

---

[14] លិខិតរបស់លោក Pestman, Victor Koppe, Andrew Ianuzzi និង Jasper Pauw ផ្ញើជូនចៅក្រមនិល ណុន "សំណើសុំព័ត៌មានទាក់ទិននឹងជំនួបសម្ងាត់រវាងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright, Andrew Carley និង/ឬ Knut Rosandhaug " ឯកសារលេខ E137

[15] លិខិតរបស់លោក Rosandhaug ផ្ញើជូនលោកអាង ឧត្តម និងលោក Karnavas ថ្ងៃទី ៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១

ICTY ជាចៅក្រម ដែលចូលរួមជំនុំជម្រះក្តីរឿងក្តីដោយផ្ទាល់ (ប្រសិនបើលោក Karnavas ជំទាស់ទៅនឹងការលើកឡើងនេះ ខ្ញុំអាចផ្តល់ឧទាហរណ៍ជូនគាត់បាន ចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៩៥ មក)។ ខុសគ្នាពីលោក Karnavas ខ្ញុំបានធ្វើការក្នុងការិយាល័យរដ្ឋអាជ្ញានៃតុលាការ ICTY អស់រយៈពេល១០ឆ្នាំ។ ខ្ញុំដឹងពីបញ្ហានេះ។[16]

11. កាលពីថ្ងៃទី ៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ *ព្រឹត្តបត្រព័ត៌មាន The Cambodia Daily* បានចុះផ្សាយលិខិតរបស់លោក Karnavas និងលោកអាង ឧត្តម ផ្ញើជូននិពន្ធនាយក ឆ្លើយតបការលើកឡើងរបស់លោក Cayley មុនមួយថ្ងៃ៖

> ឆ្លងតាមបទពិសោធន៍រយៈពេល១០ ឆ្នាំ ជាមេធាវីការពារក្តីនៅ ICTY គាត់មិនបានដឹងពីករណីដែលរដ្ឋអាជ្ញាក្នុងរឿងក្តីមួយ ជួបប្រជុំយ៉ាងទៀងទាត់ជាមួយប្រធានរដ្ឋបាល និងចៅក្រមមួយរូបដែលជំនុំជម្រះរឿងក្តីតែមួយឡើយ។ លោក Cayley ក៏ដូចជាលោកស្រីចៅក្រម Cartwright ចូលរួមផ្ទាល់ក្នុងជំនុំរឿង០០២។ បច្ចុប្បន្ននេះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរបស់អ.វ.ត.ក ដែលលោកស្រីចៅក្រម Cartwright ជំនុំជម្រះក្តី កំពុងតែជំនុំជម្រះក្តីលើតែសំណុំរឿង០០២...។ យើងមានកាតព្វកិច្ចខាងសីលធម៌ដើម្បីពិនិត្យមើលឲ្យបានដិតដល់នូវបញ្ហានៃការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ*ភាគីតែម្ខាង* នៅពេលណាដែលមានការលើកឡើងអំពីបញ្ហានេះ។ លោក Cayley គប្បីដឹងអំពីបញ្ហានេះ[17]។

12. កាលពីកាលពីថ្ងៃទី ១៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីលោកនួន ជា បានដាក់សំណើសុំព័ត៌មានទាក់ទងនឹងជំនួបសម្ងាត់រវាងលោកស្រីចៅក្រម Silvia Cartwright, សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល[18]។ មកដល់ពេលនេះ លោកស្រីចៅក្រម Cartwright និងលោក

---

[16] Julia Wallace, *ក្រុមមេធាវីការពារក្តីសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ចោទប្រកាន់អំពីកិច្ចប្រជុំសម្ងាត់*, CAMBODIA DAILY, ថ្ងៃទី ៧ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១, ទំព័រទី២

[17] អាង ឧត្តម & Michael G. Karnavas, *សម្តីរបស់លោក Andrew Carley "ជាសម្តីការពារខ្លួន និងប្រាកចាកការពិត"* CAMBODIA DAILY, ថ្ងៃទី ៨ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១, ទំព័រទី២

[18] សំណើសុំព័ត៌មានទាក់ទិននឹងជំនួបសម្ងាត់រវាងលោកស្រីចៅក្រម Silvia Cartwright សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល ថ្ងៃទី ១៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារលេខ E137/1៖ ក្នុងសំណើនេះ*រួមមាន* ក្រុមមេធាវីការពារក្តីលោក នួន ជា "ស្នើឲ្យអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបង្គាប់ឲ្យលោកស្រីចៅក្រម Cartwright ផ្តល់ព័ត៌មានដែលបានស្នើឡើងដោយមេធាវីការពារក្តី ដូចជា (ក) បញ្ជីនូវរាល់កិច្ចប្រជុំទាំងអស់ដែលបានធ្វើឡើងរវាងលោកស្រីចៅក្រម Cartwright ជាមួយនឹងសមាជិកនៃការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ... ដោយមិនគិតថាជំនួបនោះធ្វើឡើងដោយមិនមានការចូលរួមពីលោក

Cayley មិនបានផ្តល់ព័ត៌មានបន្ថែមដែលបានស្នើឡើយ។ នៅថ្ងៃទី២១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ក្រុមមេធាវីការពារ នួន ជា បានដាក់ពាក្យប្តឹងជិតចិត្តប្រឆាំងចៅក្រម Cartwright[19] ។

III. ច្បាប់ជាធរមាន

ក. ការប្រាស្រ័យទាក់ទងតែជាមួយ *ភាគីម្ខាង*

13. មាត្រា ៩ នៃក្រមសីលធម៌សម្រាប់ចៅក្រមចែងក្នុងផ្នែកពាក់ព័ន្ធថា "ផ្អែកតាមគោលការណ៍ [ចំពោះមុខ[20]] ចៅក្រមមិនត្រូវប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយភាគីណាមួយនៅពេលដំណើរការនីតិវិធីដោយអវត្តមាននៃភាគីម្ខាងទៀតឡើយ លើកលែងច្បាប់អនុញ្ញាត ឬភាគីម្ខាងទៀតនោះយល់ព្រម"។ កថាខណ្ឌ ៥០ នៃគោលការណ៍ណែនាំសម្រាប់ក្រមសីលធម៌ចៅក្រមរបស់ប្រទេសនូវែលសេឡង់ ចែងថា "គប្បីត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ដើម្បីជៀសឲ្យបាននូវការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាក្នុងសង្គមរវាងអ្នកប្រកបមុខវិជ្ជាជីវៈដែលចូលរួមពាក់ព័ន្ធក្នុងរឿងក្តីក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននៅចំពោះមុខតុលាការ"។

14. គោលការណ៍ទី៤ របស់អង្គការសហប្រជាជាតិឆ្នាំ ១៩៨៥ ស្តីពីឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការ ("គោលការណ៍មូលដ្ឋាន") ចែងថា "មិនត្រូវមានការជ្រៀតជ្រែក ដោយគ្មានការអនុញ្ញាត ឬដោយមិនសមរម្យចូលក្នុងដំណើរការតុលាការ"។ គោលការណ៍ទី ៦ ចែងថា "គោលការណ៍ឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការផ្តល់សិទ្ធិ និងតម្រូវអោយតុលាការធានាថាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីតុលាការត្រូវប្រព្រឹត្តទៅដោយយុត្តិធម៌ ហើយនិងត្រូវគោរពសិទ្ធិនានារបស់ភាគី"។

Rosanhaug ក៏ដោយ [sic] និង (ខ) របៀបវារៈ និង/ឬ កំណត់ហេតុនៃកិច្ចប្រជុំ (បើទោះជាការកត់ត្រាមិនផ្លូវការ និង/ឬ សរសេរដោយដៃក៏ដោយ)។... បន្ថែមពីលើនេះមេធាវីការពារក្តីចង់ដឹងថាបញ្ហាលើអង្គសេចក្តី និង/ឬបញ្ហាទាក់ទងនឹងសំណុំរឿង០០២ ត្រូវបានយកមកពិភាក្សាក្នុងជំនួបរវាង ឬក្នុងចំណោមលោកស្រីចៅក្រម Cartwright លោក Cayley និង/ឬលោក Rosandhaug។ ពិសេសជាងនេះទៅទៀត មេធាវីការពារក្តីចង់ដឹងថាតើលោកស្រីចៅក្រម Cartwright លោក Cayley (ឬក៏សមាជិកផ្សេងទៀតរបស់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា) និង/ឬ លោក Rosandhaug ដែលបានពិភាក្សាពីប្រធានបទខាងក្រោមនេះ៖ ក. ការបន្តជ្រៀតជ្រែកខាងនយោបាយពីរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា, ខ. ការប៉ះពាល់ដោយការជ្រៀតជ្រែកលើសំណុំរឿង ០០៣ និង០០៤, គ. ការប៉ះពាល់ដោយការជ្រៀតជ្រែកលើសំណុំរឿង០០២ និង ឃ. ក្រុមមេធាវីការពារក្តីស្នើសុំឲ្យស៊ើបអង្កេតដោយឯករាជលើការជ្រៀតជ្រែកបែបនេះ។" ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ៦-៧។

[19] បណ្តឹងជិតចិត្តបន្ទាន់ប្រឆាំងចៅក្រម Cartwright, ចុះថ្ងៃទី១២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១, ឯកសារ E137/2។

[20] ពាក្យ "ចំពោះមុខ" មិនឃើញមាននៅក្នុងអត្ថបទបកប្រែជាភាសាអង់គ្លេសនៃមាត្រា ៩ នេះទេ ប៉ុន្តែពាក្យនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅ ក្នុងអត្ថបទដើមជាភាសាខ្មែរ។

15. គោលការណ៍ Bangalore ឆ្នាំ២០០២ ស្តីពីចរិយាធម៌របស់ចៅក្រម ("គោលការណ៍ Bangalore") ត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីពង្រឹងគោលការណ៍មូលដ្ឋាននេះ[21]។ គោលការណ៍ Bangalore ត្រូវបានត្រួតពិនិត្យឡើងវិញអោយស្របទៅតាមការអត្ថាធិប្បាយជាច្រើនមកពីប្រទេសនានា ដែលប្រកាន់តាមយុត្តាធិការប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិលឡ និងខំម៉ុនឡ[22]។ គុណតម្លៃ (value) ២ និងការអនុវត្ត (application) ២.២ ចែងថា "**ចៅក្រមត្រូវធានាថា ទង្វើរបស់ខ្លួន ទាំងនៅក្នុង និងក្រៅតុលាការរក្សា និងលើកស្ទួយនូវទំនុកចិត្តទៅលើអនាគតិរបស់ចៅក្រម និងតុលាការ ពីសាធារណជន, ពីសំណាក់វិជ្ជាជីវៈច្បាប់ និងគូភាគីវិវាទ**"។ ការអត្ថាធិប្បាយរបស់ការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីឧក្រិដ្ឋកម្ម និងគ្រឿងញៀនទៅលើគោលការណ៍ Bangalore ("ការអត្ថាធិប្បាយរបស់ UNODC") ពន្យល់ទាក់ទងទៅនឹងគោលការណ៍ និងការអនុវត្តនេះថា ការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ*ភាគីតែម្ខាង* ត្រូវតែជៀសវៀងហើយថាបើសិនជាចៅក្រមទទួលការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ*ភាគីតែម្ខាង* ភាគីម្ខាងទៀតដាច់ខាតត្រូវតែទទួលការជូនដំណឹង ហើយកំណត់ត្រាតុលាការត្រូវធ្វើឡើងអោយស្របទៅតាមនោះ[23]។

---

[21] ដំណោះស្រាយរបស់ ECOSOC 2007/22 *ដែលស្វែងរកបាននៅគេហទំព័រ* http://www.un.org/ecosoc/docs/2007/Resolution%202007-22.pdf.។ គោលការណរណ៍ Bangalore មានការសិក្សាដំបូងបង្អស់ទៅលើក្រមចរិយាធម៌របស់ចៅក្រម និងមានបំណងអនុវត្តចំពោះចៅក្រមនៅទូទាំងពិភពលោក ។ ក្រុមការងារស្តីពីចរិយាធម៌ចៅក្រម, បណ្តាញក្រុមប្រឹក្សាយុត្តិធម៌អឺរ៉ុប Consiglio Superiore Della Magistratura នៅទំព័រ ២៥ ។

[22] ចំពោះសេចក្តីពិស្តារនៃដំណើរការនេះ សូមមើលអត្ថបទរបស់ក្រុមចរិតភាពតុលាការ ក្រោមចំណងជើងថាសេចក្តីអត្ថាធិប្បាយទៅលើគោលការណ៍ Bangalore ស្តីពីចរិយាធម៌របស់ចៅក្រៅ មីនា ២០០៧ ទំព័រ ៩-១៩ *ដែលស្វែងរកបាននៅ គេហទំព័រ* http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/textes/BangalorePrinciplesComment.PDF.។

[23] ការិយាល័យអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីឧក្រិដ្ឋកម្ម និងគ្រឿងញៀន សេចក្តីអត្ថាធិប្បាយទៅលើគោលការណ៍ Bangalore ស្តីពីចរិយាធម៌របស់ចៅក្រម, ខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០០៧ កថាខណ្ឌ ៦៤ អាចស្វែងរកបាននៅ http://www.unodc.org/documents/corruption/publications_unodc_commentary-e.pdf ("សេចក្តីអត្ថាធិប្បាយលើគោលការណ៍ Bangalore របស់ UNODC")។ សេចក្តីអត្ថាធិប្បាយរបស់ UNODC ថ្លែងបន្ថែមទៀតទាក់ទងនឹងគុណតម្លៃទី៤ "ភាពត្រឹមត្រូវ និងការលេចចេញមកខាងក្រៅនៃភាពត្រឹមត្រូវ ទាំងផ្នែកវិជ្ជាជីវៈ និងផ្នែកឯកជន គឺជាធាតុមានសារៈសំខាន់នៃជីវិតរបស់ចៅក្រម។ អ្វីដែលបង្កើតជាបញ្ហាច្រើននោះគឺមិនមែនជាអ្វីចៅក្រម ត្រូវធ្វើ ឬមិនត្រូវធ្វើនោះឡើយ ប៉ុន្តែជាអ្វីដទៃទៀតកិតថាចៅក្រមបានធ្វើ ឬចៅក្រមប្រហែលជាបានធ្វើ។ <u>ឧទាហរណ៍ ចៅក្រមម្នាក់និយាយជាសម្ងាត់ និងក្នុងរយៈពេលវែងជាមួយគូវិវាទម្នាក់ នៅក្នុងរឿងក្តីរង់ចាំការសម្រេចសេចក្តីនឹងធ្វើលេចឡើងថាគូវិវាទនោះកំពុងទទួលបាននូវអត្ថប្រយោជន៍ សូម្បីតែថាការសន្ទនាគ្នានោះគឺគ្មានទាក់ទងអ្វីសោះនឹងរឿងក្តីក៏ដោយ</u>។ ចាប់ពីពេលដែលសាធារណៈជនរំពឹងថាចៅក្រមនឹងមានបទដ្ឋានចរិយាធម៌ខ្ពស់ ចៅក្រមនោះត្រូវសួរនូវសំណួរថា "តើរឿងនេះនឹងទៅជាយ៉ាងណាដូចម្តេចនៅក្រសែភ្នែករបស់សាធារណៈជន?"។ ដូចខាងលើ កថាខណ្ឌ ១១១។

16. ថ្វីត្បិតតែក្រមសីលធម៌របស់ចៅក្រមនៅ អវតក មិនមានបញ្ញត្តិដែលហាមប្រាមជាពិសេសនូវការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយ*ភាគីតែម្ខាង* ដែលកើតឡើងគ្មានការយល់ព្រម ឬលាតត្រដាងប្រាប់ដល់ភាគីដទៃទៀតឡើយ។ ប៉ុន្តែ ការហាមប្រាមបែបនេះអាចត្រូវបានគេទាញការសន្និដ្ឋានចេញពីការដែលថាវាត្រូវបានគេអនុម័តដើម្បីបញ្ចូល "ទាំងនិយាមជាតិ និងអន្តរជាតិ[24]" ដែលហាមប្រាមការប្រាស្រ័យទាក់ទងបែបនេះ[25] ហើយតាមរយៈមាត្រា ១ និង មាត្រា ២ នៃក្រមសីលធម៌របស់អវតក [26]។

---

[24] ក្រមសីលធម៌ចៅក្រម អ.វ.ត.ក បុព្វកថា

[25] *សូមមើល ជាឧទាហរណ៍* សេចក្តីអត្ថាធិប្បាយលើគោលការណ៍ Bangalore របស់ UNODC កថាខណ្ឌ ៦៥។ សីលធម៌និងចរិយាធម៌វិជ្ជាជីវៈចៅក្រមនៅកូសូវ៉ូ ដែលចែងនៅក្នុងផ្នែក III (ក) (៧) ថា "លើកលែងតែក្នុងករណីដែលចែងដោយច្បាប់ ត្រូវជៀសវៀង និងមិនទទួលយកនូវការទំនាក់ទំនងជាមួយ*ភាគីតែម្ខាង*។ នៅពេលកើតឡើងនូវការទំនាក់ទំនងបែបនេះ ចៅក្រមត្រូវតែលាតត្រដាងភ្លាមៗនូវព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធទៅភាគីដទៃទៀតនិងបើសិនជាអាច អញ្ជើញពួកគេឲ្យចូលរួម" *អាចស្វែងរកបាននៅគេហទំព័រ* http://www.courtethics.org/Kosovo.pdf ។ ធម្មនុញ្ញជាសកលរបស់ចៅក្រម ដែលត្រូវបានព្រាងដោយមានការផ្តល់យោបល់ពីចៅក្រមនានាលើពិភពលោក ហើយត្រូវបានអនុម័តយល់ព្រមជាឯកច្ឆ័នដោយអ្នកតំណាងដែលចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំនៃក្រមមជ្ឈិមនៃសមាគមអន្តរជាតិសម្រាប់ចៅក្រម នៅទីក្រុងតៃប៉ិ (តៃវ៉ាន់) នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៩។ *សូមមើលផងដែរ* មគ្គុទេសន៍សម្រាប់ចរិយាធម៌ចៅក្រមរបស់តុលាការអង់គ្លេស និង Wales ដែលត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មកាលពីខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៨ ដែលចែងនៅក្នុងផ្នែក ២.១ ថា "ចៅក្រមត្រូវតែរក្សាឲ្យបាននូវចរិយារបស់ខ្លួន ទោះក្នុងវិស័យឯកជន ឬសាធារណៈក៏ដោយ ដែលមិនធ្វើខូចដល់ឯករាជ្យភាពរបស់ស្ថាប័នខ្លួន ឬឯករាជ្យភាពរបស់ខ្លួន ឬការសម្តែងចេញជាសាធារណៈនៃឯករាជ្យភាព" *អាចស្វែងរកបាននៅគេហទំព័រ* http://www.abanet.org/judicialethics/ABA_MCJC_approved.pdf (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។ វិធាន ២.៩ នៃ ក្រមចរិយាធម៌ចៅក្រមគំរូរបស់គណៈមេធាវីអាមេរិក ហាមប្រាមការប្រាស្រ័យទាក់ទង*ជាមួយភាគីតែម្ខាង* លើកលែងតែក្នុងស្ថានភាពមួយដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងតឹងរឹង, មានព្រំដែន និងជាក់លាក់មួយចំនួន៖

(**ក**) ចៅក្រមមិនត្រូវផ្តួចផ្តើម, អនុញ្ញាត ឬពិចារណាការប្រាស្រ័យទាក់ទង*ជាមួយភាគីតែម្ខាង* ឬពិចារណាការប្រាស្រ័យទាក់ទងផ្សេងទៀត ដែលធ្វើទៅកាន់ចៅក្រមដោយមិនមានវត្តមានរបស់ភាគីផ្សេងទៀត ឬមេធាវីរបស់ពួកគេទាក់ទិននឹងបញ្ហាដែលកំពុងរង់ចាំការសម្រេច ឬជិតឈានដល់ការសម្រេច លើកលែងករណីដូចខាងក្រោម៖

(១) នៅពេលដែលកាលៈទេសៈតម្រូវ ការប្រាស្រ័យទាក់ទង*ជាមួយភាគីម្ខាង* ក្នុងគោលបំណងដើម្បីកំណត់កាលបរិច្ឆេទ, កិច្ចការរដ្ឋបាល ឬបញ្ហាទាន់ហាន់ផ្សេងទៀត <u>ដែលមិនដោះស្រាយនូវខ្លឹមសារ</u> ត្រូវបានអនុញ្ញាត ដោយហេតុថា៖

(ក) ចៅក្រមមានហេតុផលជឿជាក់ថាគ្មានភាគីណាមួយកេងយកចំណេញដំណើរការនីតិវិធី កិច្ចការរដ្ឋបាល ឬយុទ្ធវិធី ដែលបណ្តាលមកពីការប្រាស្រ័យទាក់ទង*ជាមួយភាគីតែម្ខាង*ហើយនិង

(ខ) ចៅក្រមត្រូវត្រៀមរៀបចំធ្វើការជូនដំណឹងភ្លាមៗដល់គូភាគីទាំងអស់ អំពីខ្លឹមសារនៃការប្រាស្រ័យទាក់ទង*ជាមួយភាគីម្ខាងនេះ*ហើយផ្តល់ឱកាសដល់ភាគីទាំងនោះដើម្បីឆ្លើយតប...

ខ. ការដកខ្លួន និងបណ្តឹងជំទាស់ចំពោះចៅក្រម

17. សិទ្ធិទទួលការជំនុំជម្រះក្តីដោយឯករាជ្យ និងមិនលំអៀង ជាធាតុផ្សំដ៏សំខាន់នៃសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌។ វិធាន ៣៤ (២) ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីសិទ្ធិទទួលការជំនុំជម្រះក្តីដោយឯករាជ្យ និងមិនលំអៀង ចែងថា[27]៖

> ភាគីអាចធ្វើបណ្តឹងជំទាស់ចំពោះសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬចៅក្រមនៃអង្គបុរេជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ឬអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ក្នុងករណីណាមួយដែលចៅក្រមរូបនោះមាន ឬធ្លាប់មានផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ឬហិរញ្ញវត្ថុ ឬមានការពាក់ព័ន្ធ ដែលអាចធ្វើឱ្យប៉ះពាល់យ៉ាងពិតប្រាកដដល់ភាពអនាគតិរបស់ចៅក្រមរូបនោះ ឬអាចបង្កើតឱ្យមានភាពលំអៀង។

18. យុត្តិសាស្ត្រនៃអ.វ.ត.ក ដែលបកស្រាយពាក់ព័ន្ធនឹងវិធាននេះ បានអនុម័តលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យមួយដែលធ្វើឡើងដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៃតុលាការ ICTY និងចែងថា៖

> ចៅក្រមរូបរូបត្រូវបានចាត់ទុកថាលម្អៀង ប្រសិនបើគេរកឃើញអត្ថិភាពនៃភាពលម្អៀងនោះពិតប្រាកដមែន។

---

(៥) ចៅក្រម អាចផ្តួចផ្តើម, អនុញ្ញាត ឬពិចារណាលើការប្រាស្រ័យទាក់ទង *ជាមួយភាគីតែម្ខាង* នៅពេលវាត្រូវបានអនុញ្ញាតជាក់លាក់ដោយច្បាប់ឱ្យធ្វើដូច្នេះបាន។

(**៦**) បើសិនជាចៅក្រមទទួលបានដោយចៃដន្យនូវការប្រាស្រ័យទាក់ទង *ជាមួយភាគីតែម្ខាង* ដែលគេហាមឃាត់ដែលទាក់ទងនឹងខ្លឹមសារនៃបញ្ហាមួយ ចៅក្រមត្រូវត្រៀមរៀបចំធ្វើការជូនដំណឹងភ្លាមៗដល់ភាគីទាំងអស់អំពីខ្លឹមសារនៃការប្រាស្រ័យទាក់ទង *ជាមួយភាគីតែម្ខាង*នេះ ហើយផ្តល់ឱកាសទាំងនោះដើម្បីឆ្លើយតប។

[26] *សូមមើល* មាត្រា ១ និងមាត្រា ២ នៃក្រមសីលធម៌របស់អ.វ.ត.ក ដែលចែងថា៖ "មាត្រា១ គោលការណ៍ឯករាជ្យភាពរបស់តុលាការ៖ ១. ចៅក្រមត្រូវរក្សាឯករាជ្យភាពនៃការិយាល័យរបស់ខ្លួន និងសិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួនក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (ហៅកាត់ថា អ.វ.ត.ក) ហើយត្រូវប្រតិបត្តិតាមសិទ្ធិអំណាច និងឯករាជ្យភាពក្នុងការបំពេញតួនាទីរបស់ខ្លួន។ ២. ចៅក្រមមិនត្រូវចូលរួមក្នុងសកម្មភាពណាមួយ ដែលទំនងជាជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងការបំពេញមុខនាទីរបស់ខ្លួន ឬអាចប៉ះពាល់ជំនឿទុកចិត្តលើឯករាជ្យភាពរបស់ខ្លួន។ មាត្រា២ គោលការណ៍អនាគតិ៖ ចៅក្រមត្រូវរក្សានូវភាពមិនលំអៀង នឹងត្រូវធានាពីការបង្ហាញភាពមិនលំអៀងនោះ ក្នុងការបំពេញមុខនាទីរបស់ខ្លួន។ ២. ចៅក្រមត្រូវចៀសវាងនូវរាល់ជម្លោះផលប្រយោជន៍ ឬស្ថិតក្នុងស្ថានភាពណាមួយដែលគេអាចយល់ថាមានជម្លោះផលប្រយោជន៍កើតឡើង"។

[27] *សូមមើល* មាត្រា ១៤ (១) នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ។ *រឿងក្តី* រដ្ឋអាជ្ញា *Karemera* តទល់នឹង ICTR-98-44-T និងអ្នកដទៃ។ សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងជំទាស់របស់ Karemera ចំពោះចៅក្រមជំនុំជម្រះ ថ្ងៃទី ១៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ កថាខណ្ឌ ៨ ("ដីកាសម្រេច Karemera ឆ្នាំ ២០០៤")

អត្ថិភាពនៃភាពលម្អៀងស្តែងចេញឲ្យឃើញ ក្នុងករណីដែល៖

- ចៅក្រមរូបនោះជាភាគីនៃរឿងក្តី ឬមានផលប្រយោជន៍ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ ឬទាក់ទងនឹងកម្មសិទ្ធិដែលបានមកពីរឿងក្តី ឬប្រសិនបើសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រមនោះនឹងនាំឲ្យមានការជួយជំរុញដល់ហេតុនៃរឿងក្តីមួយ ដែលរូបគាត់មានការពាក់ព័ន្ធនឹងភាគីណាមួយក្នុងរឿងក្តីនោះ[28]។ ក្នុងកាលៈទេសៈបែបនេះ ចៅក្រមរូបនោះត្រូវតែដកចេញពីរឿងក្តីនោះដោយស្វ័យប្រវត្តិ ឬ
- កាលៈទេសៈបណ្តាលឲ្យអ្នកសង្កេតការដែលឥតលម្អៀង និងទទួលបានព័ត៌មានត្រឹមត្រូវអាចយល់បានដោយសមហេតុផល ថាមានភាពលម្អៀង[29]។

---

[28] លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនេះ ត្រូវបានអនុម័ត និងបកស្រាយដោយតុលាការអន្តរជាតិដទៃទៀត ជាជាងដោយដោយតុលាការ ICTY ។ សូមមើល ឧទាហរណ៍ លក្ខន្តិកៈតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ មាត្រា៤១(២)(ក) និងវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ វិធាន៣៤(១) (អានផ្ទួបគ្នាជាមួយនឹងឃ្លាថា តម្រូវឲ្យប្រកាសដិតចិត្តចៅក្រមមួយរូបណា ដែលភាពលម្អៀងរបស់គាត់ "អាចមានហេតុផលសមស្របណាមួយឲ្យគេមានសង្ស័យ" រួមទាំងការពាក់ព័ន្ធពីមុនណាមួយជាមួយ ឬផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួននៅក្នុងករណីនោះ ទំនាក់ទំនងណាមួយជាមួយនឹងគូភាគី ឬតំណែងដែលគាត់មាន ឬគំនិតដែលបញ្ចេញមិនស៊ីគ្នានឹងភាពអនាគតិរបស់គាត់)។ វិធាន១៥នៃវិធានស្តីពីនីតិវិធី និងភស្តុតាងនៃតុលាការ ICTY និង ICTR មានខ្លឹមសារដូចគ្នា។ សូមមើលបន្ថែម រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Norman* នៅតុលាការ SCSL-2004-14 សេចក្តីសម្រេចស្តីពីញត្តិសុំឲ្យចៅក្រម Winter ដកខ្លួនចេញពីការពិភាក្សាសម្រេច នៅក្នុងញត្តិបឋមស្តីពីការរើសទាហានកូនក្មេង ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០០៤ កថាខណ្ឌ ២៨។

[29] សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងរបស់លោក អៀង សារី ដែលប្តឹងដិតចិត្តចំពោះលោកចៅក្រម និល ណុន និងសំណើផ្សេងពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀត ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ មករា ឆ្នាំ ២០១១ ឯកសារលេខ E5/3 ("សេចក្តីសម្រេចលើករណីចៅក្រម *និល ណុន*") កថាខណ្ឌ ៦។ *សូមមើលផងដែរ* សេចក្តីសម្រេចជាសាធារណៈស្តីពីបណ្តឹងដិតចិត្តជាបន្ទាន់របស់សហមេធាវីជនត្រូវចោទ នួន ជា ចំពោះលោកចៅក្រម ន័យ ថុល រង់ចាំបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នក្នុងករណី នួន ជា ចុះថ្ងៃទី ៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨ ឯកសារលេខ C11/29 ("*សាលដីកាលើករណីចៅក្រម ន័យ ថុល*") កថាខណ្ឌ២០-២១ (ប្រៀបធៀប "អ្នកសង្កេតដែលមិនលម្អៀង" ជាមួយនឹង "បុគ្គលម្នាក់ដែលមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ដោយមានការយល់ដឹងពីគ្រប់កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រាប់បញ្ចូលទាំងប្រពៃណីនៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងភាពមិនលម្អៀងដែលបង្កើតបានជាផ្នែកមួយនៃមូលដ្ឋាន និងវាយតម្លៃអំពីអង្គហេតុផងដែលថា ភាពអនាគតិ គឺជាករណីយកិច្ចមួយក្នុងចំណោមករណីយកិច្ចផ្សេងទៀត ដែលចៅក្រមគ្រប់រូបត្រូវតែសច្ចាថាគាំទ្រលើកតម្កើង")។ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Furundžija*, IT-95-17/1-A សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០០ កថាខណ្ឌ ១៨៩។ *សូមមើលផងដែរ រឿងក្តីរដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Sesay និងអ្នកផ្សេងទៀត* SCSL-04-15-T-909 សេចក្តីសម្រេចស្តីពីញត្តិរបស់ Sesay និង Gbao សុំឲ្យចៅក្រម Bankole Thompson ដកខ្លួនចេញដោយស្ម័គ្រចិត្តពីសំណុំរឿង RUF ឬសុំប្តឹងដិតចិត្តគាត់ ចុះថ្ងៃទី ៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ កថាខណ្ឌ៥១។ សេចក្តីសម្រេច *Karemera* ឆ្នាំ ២០០៤ កថាខណ្ឌ៩។

19. យុត្តិសាស្ត្រនៃ អ.វ.ត.ក កត់សម្គាល់បន្ថែមទៀតថា បណ្ដឹងជំទាស់ចៅក្រមតម្រូវឱ្យប្ដឹងបានចំពោះតែចៅក្រមជាក់លាក់ណាម្នាក់ ដែលកំពុងដោះស្រាយរឿងក្ដីជាក់លាក់ណាមួយប៉ុណ្ណោះ មិនមែនប្ដឹងជំទាស់ចំពោះករណីទូទៅនោះទេ[30]។

គ. វិធានក្រមសីលធម៌ដែលត្រូវអនុវត្តដោយសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ

20. កថាខណ្ឌ៣០១(ក) (ii) និង (iii) នៃក្រមសីលធម៌នៃគណៈមេធាវីនៅអង់គ្លេស និងវេល ចែងថា មេធាវីមិនត្រូវ "(ក)ចូលរួមក្នុងការប្រព្រឹត្តិមិនថាតើក្នុងការស្វែងរកវិជ្ជាជីវៈរបស់ខ្លួនឬ ផ្សេងពីនេះ ដែល … (ii) អន្តរាយដល់រដ្ឋបាលយុត្តិធម៌ ឬ (iii) ទំនងបន្ថយទំនុកចិត្តរបស់សាធារណៈមកលើវិជ្ជាជីវៈផ្នែកច្បាប់ ឬរដ្ឋបាលនៃយុត្តិធម៌ ឬនាំមកនូវឈ្មោះអាក្រក់ដល់វិជ្ជាជីវៈផ្នែកច្បាប់"។

ឃ. ភារកិច្ចនៃការលាតត្រដាងរបស់ចៅក្រម Cartwright

21. កថាខណ្ឌ៨៥ និង៨៦នៃគោលការណ៍សីលធម៌ចៅក្រមរបស់ប្រទេសនូវែលសេឡង់ ចែងចំៗថា៖[31]

> ៨៥ … ការលាតត្រដាងនូវបញ្ហាណាមួយដែលអាចឱ្យកើតមាននូវការជំទាស់ គួរត្រូវបានអនុវត្ត បើទោះជាចៅក្រមបានទស្សនៈបឋមមួយថា គ្មានមូលដ្ឋានសម្រាប់បណ្ដឹងជំទាស់ក្ដី។ អាចថាមានកាលៈទេសៈ ដែលចៅក្រមមិនដឹង ដែលអាចត្រូវបានលើកឡើងដោយភាគីទាំងអស់ ជាលទ្ធផលនៃការលាតត្រដាងបែបនោះ។

សេចក្ដីសម្រេចស្ដីពីញត្តិរបស់លោក El Sayed សុំប្ដឹងជំទាស់ចៅក្រម Riachy ពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ អនុលោមតាមវិធាន២៥ STL President (CH/PRES/2010/08) ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១០ កថាខណ្ឌ១៩ ។

[30] វិធានផ្ទៃក្នុង៣៤(២)។ សេចក្ដីសម្រេចលើករណីចៅក្រម និល ណុន កថាខណ្ឌ៧,៨ និង១៧។ សេចក្ដីសម្រេចលើករណីចៅក្រម ន័យ ថុល កថាខណ្ឌ៩-១១។ *សូមមើលផងដែរ រឿងក្ដី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* Delalić *និងអ្នកផ្សេងទៀត លេខ* IT-96-21-T សេចក្ដីសម្រេចរបស់ the Bureau ស្ដីពីញត្តិសុំប្ដឹងជំទាស់ចៅក្រមមួយចំនួន ដោយអនុលោមតាមវិធាន១៥ ឬអាចជំនួសដោយជម្រើសនៃការសុំដកខ្លួនដោយខ្លួនឯងពីសំណាក់ចៅក្រមទាំងនោះវិញក៏បាន ចុះថ្ងៃទី ២៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩៩ កថាខណ្ឌ៨ -៩ (ភាពខុសគ្នារវាងសេចក្ដីសម្រេចផ្នែករដ្ឋបាល ទី១គឺត្រង់ថាតើជនម្នាក់មានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបំពេញតួនាទីជាចៅក្រមបានដែរ ឬយ៉ាងណា ទី២អំពីពាក្យបណ្ដឹងសុំជំទាស់ចៅក្រមពាក់ព័ន្ធនឹងភាពលម្អៀងរបស់ចៅក្រមរូបនោះ ទាក់ទិន*ករណីជាក់លាក់មួយ*)។

[31] គោលការណ៍សម្រាប់ក្រមសីលធម៌ចៅក្រមរបស់ប្រទេសញូវែលហ្សេឡង់ ដែលអាចមើលបាននៅ http://www.courtsofnz.govt.nz/business/guidelines/guidelines-for-judicial-conduct/Guidelines-for-Judicial-Conduct-June-2011.pdf (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

៨៦. <u>ការលាតត្រដាងគួរត្រូវបានធ្វើឡើងឆាប់បំផុតតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន</u> នៅមុនពេលសវនាការ...

ង. កាតព្វកិច្ចនៃវិរិយភាពទាន់ពេលវេលារបស់មេធាវីការពារក្តី

22. វិធាន៣៤(៣)ចែងថា ការអនុវត្តនូវបណ្តឹងជំទាស់គួរត្រូវបានដាក់ ភ្លាមៗនៅពេលដែលភាគីទទួលបានព័ត៌មានអំពីមូលដ្ឋាននៃបញ្ហា។ មេធាវីការពារក្តីត្រូវបានតម្រូវឲ្យបំពេញមុខងារជាមួយនឹងវិរិយភាពទាន់ពេលវេលា ក្នុងការការពារផលប្រយោជន៍របស់កូនក្តីខ្លួន[32]។

IV. ឧទ្ទេសរណ៍

ក. ការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយតែភាគីម្ខាង រវាងចៅក្រម Cartwright និង លោក Cayley មានបញ្ហា

23. អត្ថិភាពនៃភស្តុតាង *បឋម* បង្ហាញថាការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយតែភាគីម្ខាង ដែលបានកើតឡើងរវាងចៅក្រមមួយរូបនៃអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងសហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ។ ជាចំណែកវិរិយភាពទាន់ពេលវេលារបស់មេធាវីការពារក្តី យើងខ្ញុំត្រូវតែស្វែងរកការលាតត្រដាងពីសំណាក់លោក Cayley និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍មួយពីសំណាក់ចៅក្រម Cartwright ដើម្បីកំណត់ថាតើមានមូលដ្ឋានសម្រាប់

---

[32] វចនានុក្រមច្បាប់ *Black's Law Dictionary* កំណត់និយមន័យវិរិយភាពថាជា "វិរិយភាពដែលត្រូវបានរំពឹងទុកដោយសមហេតុផល និងអនុវត្តយ៉ាងសាមញ្ញដោយបុគ្គលម្នាក់ ដែលស្វែងរកបំពេញទៅតាមតម្រូវការផ្នែកច្បាប់ ឬដើម្បីអនុវត្តកាតព្វកិច្ច" វចនានុក្រមច្បាប់ BLACK'S LAW DICTIONARY 468 (បោះពុម្ពលើកទី៧ ឆ្នាំ ១៩៩៩)។ តុលាការ ICTY បានចែងថា គោលបំណងនៃដំណើរផ្តល់ជនជាប់ចោទនូវសិទ្ធិជាក់លាក់មួយចំនួនក្រោមលក្ខន្តិកៈតុលាការ ICTY "គឺថា ជនជាប់ចោទគួរអនុវត្តវិរិយភាពក្នុងការប្រើប្រាស់សិទ្ធិ"។ ចៅក្រម RICHARD MAY & MARIEKE WIERDA ភស្តុតាងព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ៣០៦ (Transnational Publishers Inc. ឆ្នាំ ២០០២) *ពិភាក្សាអំពីរឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Tadić*, IT-94-1-A សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ចំពោះការពន្យាររយៈពេលកំណត់ និងការទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម ចុះថ្ងៃទី ១៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៩៨។ ក្នុងបរិបទនៃការអនុវត្ត ក្នុងការបើកដេញដោលរឿងក្តីមួយឡើងវិញ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការ ICTY បានចែងថា ការពិចារណាបឋមរបស់អង្គជំនុំជម្រះមួយ ក្នុងការកំណត់ការអនុវត្តមួយសម្រាប់បើកដេញ ដោលរឿងក្តីមួយឡើងវិញ ដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យមានការទទួលយកភស្តុតាងថ្មីៗ គឺជាសំណួរថាតើ <u>ជាមួយនឹងវិរិយភាពសមហេតុផល</u> ឬអត់ ដែលភស្តុតាងអាចត្រូវបានកំណត់ និងបង្ហាញក្នុងរឿងក្តីនៃភាគីដែលធ្វើការអនុវត្តនោះ។ ប្រសិនបើវាមិនត្រូវបានរកឃើញជាមួយនឹងការអនុវត្តនៃវិរិយភាពទាន់ពេលវេលាទេនោះ អង្គជំនុំជម្រះអាចអនុវត្តនូវឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ថាតើត្រូវទទួលយកភស្តុតាង ឬអត់។ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Delalić និងអ្នកផ្សេងទៀត* IT-96-21-A សាលដីកា លើ បណ្តឹង ឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០១ កថាខណ្ឌ ២៨៣។

ប៉ុងផិតចិត្តចំពោះចៅក្រម Cartwright ឬអត់ និង/ឬ ស្វែងរកវិធានការដាក់វិន័យសមស្របប្រឆាំងនឹងលោក Cayley។

ចៅក្រមមិនត្រូវចូលរួមក្នុងសកម្មភាពណាមួយ ដែលទំនងជាជ្រៀតជ្រែកចូលក្នុងការបំពេញមុខនាទីរបស់ខ្លួន ឬអាចប៉ះពាល់ដល់ជំនឿទុកចិត្តលើឯករាជ្យភាពរបស់ខ្លួនឡើយ[33]

24. យោងតាមច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អវតក ចៅក្រម "ត្រូវឯករាជ្យក្នុងការបំពេញការងាររបស់ខ្លួន ហើយមិនត្រូវទទួលឬស្វែងរកការបង្គាប់បញ្ជាពីរដ្ឋាភិបាលណាមួយឬពីប្រភពណាមួយផ្សេងទៀតឡើយ"[34]។ យោងតាមលោក Rosandhaug ចៅក្រម Cartwright បានចូលរួមក្នុងការប្រជុំផ្សេងៗជាមួយនឹងលោក Cayley ពិភាក្សាបញ្ហារដ្ឋបាលនានាដែលពុំប៉ះពាល់នឹងសំណុំរឿង០០២ឡើយ។ នេះហាក់ដូចជាពុំសមហេតុផលសោះឡើយ។ វាមិនពិតទេដែលសន្មតថាបញ្ហាដូចបានលើកឡើងគឺជាបញ្ហា "រដ្ឋបាល" ដែលមានលក្ខណៈធូរស្រាលដោយសារតែចំណងជើងវា ។ ចៅក្រម Cartwright គឺពុំពាក់ព័ន្ធ (ឬយ៉ាងហោចណាស់ពុំគួរពាក់ព័ន្ធ) នឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ក្នុងសំណុំរឿង០០១ ឬការស៊ើបអង្កេតក្នុងសំណុំរឿង០០៣ និងសំណុំរឿង០០៤ឡើយ។ បើពិនិត្យលើអង្គហេតុដែលមានទាំងអស់ ចៅក្រម Cartwright ពុំមែនចូលរួមការប្រជុំទាំងនេះ (និងប្រហែលជាការប្រជុំផ្សេងៗទៀត) ជាសមាជិក ឬតំណាងនៃគណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលតុលាការ ("JAC")[35] ឡើយ ហើយក៏គ្មានការបង្ហាញជាមូលដ្ឋានផ្នែកច្បាប់ចំពោះការប្រជុំទាំងនេះដែរ ។ ពុំមានចៅក្រមជាតិណាម្នាក់ដឹងឮអំពីបញ្ហា "រដ្ឋបាល" ទាំងនេះឡើយ។

25. វាច្បាស់ណាស់ថាចៅក្រម Cartwright បានចូលរួមក្នុងការប្រជុំ*សម្ងាត់* ទាំងនេះក្នុងសមត្ថភាពជាចៅក្រមក្នុងសំណុំរឿង០០២ ប៉ុន្តែដោយពុំបង្ហាញអំពីអំណាចដោយគណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលតុលាការឡើយ។ បន្ថែមលើនេះទៀត វាច្បាស់ណាស់ថាចៅក្រម Cartwright បានពិភាក្សាបញ្ហានានាជាមួយលោក Cayley ដែលកាលពីមុន បាន និងបន្តបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខចៅក្រម Cartwright តទៅទៀតក្នុងសំណុំរឿង០០២។ ក្នុងករណីដែលការជួបប្រជុំលក្ខណៈជិតស្និត ឧទាហរណ៍នៅពេលដែលសេចក្តីសម្រេចលើបញ្ហាអង្គហេតុ ឬផ្នែកច្បាប់សំខាន់ៗអាចធ្វើឲ្យផ្អៀងតុល្យភាពទៅម្ខាងៗ វាមិនពិបាកនឹងយល់ទេថាចៅក្រមមួយរូប ដែលបានបើកផ្លូវឲ្យព្រះរាជអាជ្ញាមួយរូប ជាលទ្ធផលនៃទំនាក់ទំនង*សម្ងាត់*

---

[33] ក្រមសីលធម៌ចៅក្រមរបស់អវតក មាត្រា១(២)។

[34] ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអវតក មាត្រា១០ថ្មី។

[35] *សូមមើល*វិធាន១៩។

ច្រើនលើកច្រើនសាទាំងនេះ ប្រសិនបើពុំដោយចេតនាទេនោះ នឹងធ្វើការជំនុំជម្រះលម្អៀងទៅខាងភាគីនោះ ។

26. គ្មានកំណត់ហេតុ (កំណត់ត្រា) នៃការប្រជុំទាំងនេះឡើយ ទន្ទឹមនឹងដំណើរដែលគ្មានការពេញចិត្តនឹងផ្តល់ព័ត៌មានពិស្តារ (មិនរៀបរាប់ពីការបដិសេធរបស់លោក Cayley ក្នុងការទទួលស្គាល់មូលដ្ឋានណាមួយចំពោះការចោទប្រកាន់អំពីភាពមិនត្រឹមត្រូវ និងការបន្តបដិសេធមិនឆ្លើយឲ្យចំៗនឹងសំណួរផ្សេងៗអំពីបញ្ហា)[36] ឲ្យមេធាវីការពារក្តី និងទៅលើបញ្ហាឲ្យអ្នកអង្កេតការសត្យានុម័ត រាល់មូលហេតុដែលពាក់ព័ន្ធស្វែងយល់ថា ចៅក្រម Cartwright អាចមិនបានបំពេញមុខនាទីដោយឯករាជ្យឲ្យបានគ្រប់ពេលវេលាឡើយ ក្នុងសំណុំរឿង០០២។

ចៅក្រមត្រូវរក្សានូវភាពមិនលំអៀង និងត្រូវធានាពីការបង្ហាញពីភាពមិនលំអៀងនោះក្នុងការបំពេញមុខនាទីរបស់ខ្លួន[37]

27. ចៅក្រមនៅអ.វ.ត.ក មិនត្រឹមតែត្រូវបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដោយឯករាជ្យប៉ុណ្ណោះទេ តែក៏ត្រូវបំពេញភារកិច្ចរបស់ខ្លួនដោយមិនលម្អៀងផងដែរ[38]។ យោងទៅតាមមាត្រា១២៨ថ្មី នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា "អំណាចតុលាការត្រូវធានារក្សាអនាគតិ និងការពារសិទ្ធិសេរីភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ" មាត្រា៣(៣)នៃកិច្ចព្រមព្រៀងគូសបញ្ជាក់ថា ចៅក្រម "ត្រូវតែជាបុគ្គលដែលមានចរិតលក្ខណៈ និង

[36] *សូមមើល*ជើងទំព័រខាងក្រោម កថាខណ្ឌ៧, ១០ និង ១១។

[37] ក្រមសីលធម៌ចៅក្រមនៅអ.វ.ត.ក មាត្រា២(១)។

[38] "សញ្ញាណនៃ**អនាគតិរបស់ប្រព័ន្ធតុលាការ** ជាទិដ្ឋភាពដ៏សំខាន់មួយនៃសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌។ មានន័យថា ចៅក្រមទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធចាំបាច់ត្រូវបំពេញមុខងារដោយសត្យានុម័ត និងផ្អែកសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនលើអង្គហេតុពាក់ព័ន្ធ និងច្បាប់ជាធរមាន ដោយគ្មានភាពលម្អៀងផ្ទាល់ខ្លួន ឬគំនិតត្រៀមទុកជាមុនលើបញ្ហា និងអ្នកពាក់ព័ន្ធ និងដោយមិនតម្កល់ផលប្រយោជន៍ភាគីម្ខាងណាឡើយ"។ ការិយាល័យឧត្តមស្នងការអង្គការសហប្រជាជាតិទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស សិទ្ធិមនុស្សក្នុងរដ្ឋបាលនៃយុត្តិធម៌ ៖ សៀវភៅស្តីពីសិទ្ធិមនុស្សសម្រាប់ចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវី ជំពូក៤៖ ឯករាជ្យភាព និងភាពមិនលម្អៀងរបស់ចៅក្រម ព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវី ១៣៩ (ឆ្នាំ ២០០៣) *អាចរកមើលបាននៅ* http://www.ohchr.org/Documents/Publications/training9chapter4en.pdf. គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ថ្លែងថា គោលការណ៍អនាគតិ "បង្កប់ន័យថា ចៅក្រមមិនត្រូវផ្តល់ទីស្នាក់អាស្រ័យដល់បុរេនិច្ឆ័យណាមួយអំពីបញ្ហា ដាក់នៅចំពោះមុខពួកគេឡើយ ហើយថា ពួកគេមិនត្រូវបំពេញមុខងារ តាមរបៀបដែលតម្កល់ផលប្រយោជន៍នៃភាគីម្ខាងឡើយ" គណៈកម្មាធិការទទួលបន្ទុកសិទ្ធិមនុស្ស លិខិតលេខ. 387/1989 (រឿងក្តី *Karttunen តទល់នឹង Finland*), ឯកសារអង្គការសហប្រជាជាតិលេខ CCPR/C/46/D/387/1989 ចុះថ្ងៃទី ២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៨៩ ទំព័រ ៧.២។

ស្មារតីខ្ពស់ មិនលំអៀង និងសុចរិត” និង “ត្រូវឯករាជ្យក្នុងការបំពេញមុខងាររបស់ខ្លួន និងមិនអាចទទួលយក ឬស្វែងរកការណែនាំពីរដ្ឋាភិបាល ឬប្រភពណាមួយផ្សេងទៀតឡើយ”។ យោងតាមវិធាន២១(១)(ក) “ដំណើរការនីតិវិធីនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវតែមានយុត្តិធម៌ និងត្រូវគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ ហើយត្រូវរក្សាបាននូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគីទាំងឡាយ។ នីតិវិធីត្រូវធានាឲ្យបាននូវភាពដាច់ដោយឡែកពីគ្នារវាងអាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកការចោទប្រកាន់ និង អាជ្ញាធរដែលទទួលបន្ទុកការវិនិច្ឆ័យទោស”[39]។

28. ចៅក្រមនៅ អ.វ.ត.ក មិនអាចចូលរួមក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ជាមួយតែភាគីម្ខាងជាមួយបុគ្គលិកនៃការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញាបានឡើយ ដោយពុំបានជូនដំណឹងដល់មេធាវីការពារក្តី ។ ការប្រព្រឹត្តិនេះ ពុំគ្រាន់តែត្រូវបានហាមប្រាមដោយក្រមសីលធម៌ និងបទដ្ឋានវិជ្ជាជីវៈជាធរមានប៉ុណ្ណោះទេ តែវាថែមទាំងរំលោភទៅលើសិទ្ធិរបស់ភាគីផ្សេងៗផងដែរ។ តុលាការអឺរ៉ុបនៃសិទ្ធិមនុស្សបានថ្លែងថា៖

> គោលការណ៍សមភាពនៃកម្លាំងគ្រាន់តែជាលក្ខណៈពិសេសមួយនៃទស្សនទានទូលាយនៃការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ប៉ុណ្ណោះ ដែលក្នុងនោះក៏រួមមាន សិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន ដែលដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌគួរត្រូវគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខផងដែរ... សិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះគូក្តីតទល់គ្នា មានន័យថា ក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌមួយ គឺទាំងភាគីរដ្ឋអាជ្ញា និងមេធាវីការពារក្តីត្រូវទទួលបានឱកាសដឹងឮ និងមានមតិយោបល់ទៅលើការអង្កេតផ្សេងៗ ដែលបានដាក់ និងភស្តុតាងដាក់ដោយភាគីម្ខាងទៀត[40]។

29. បើទោះជាអាចមានករណីខ្លះ ដែលការប្រាស្រ័យទាក់ជាមួយតែភាគីម្ខាងមួយចំនួនអាចពុំមានលក្ខណៈអន្តរាយ ឬប៉ះពាល់ដល់ភាគីមួយ គួររំលឹកពាក្យពេចន៍របស់ចៅក្រម Robinson អតីតប្រធាននៃតុលាការ ICTY: “ [ទំនាក់ទំនងការប្រាស្រ័យទាក់ជាមួយតែភាគីម្ខាង] ត្រូវបានធានា ល្មមណាដែលមានការលោតត្រដាងដល់ភាគីម្ខាងទៀត ឬភាគីទាំងអស់ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីអំពីព័ត៌មាននានាកើតចេញពីការអនុវត្តបៀបនេះ ឬអំពីអង្គហេតុក្នុងការអនុវត្តបែបនេះ នឹងទំនងជាប៉ះពាល់ដោយអយុត្តិធម៌ទៅលើភាគីដែលអនុវត្តសកម្មភាពបែបនេះ ឬបុគ្គល ឬមនុស្សខ្លះ ដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធ ក្នុង ឬទាក់ទិននឹង

[39] គូសបញ្ជាក់បន្ថែម។

[40] *រឿងក្តី* Brandstetter *តទល់នឹង ប្រទេសអូទ្រីស* ECHR សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ សីហា ឆ្នាំ ១៩៩១ កថាខណ្ឌ៦៦-៦៧ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

ការអនុវត្តនោះ"[41]។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ ការប្រាស្រ័យទាក់ជាមួយតែភាគីម្ខាងមិនត្រូវបានធានាឡើយ ដោយសារមេធាវីការពារក្តីទទួលរងនូវព្យសនកម្មពីជំនួបរវាងចៅក្រម Cartwright និងលោក Cayley ពោលគឺ ដោយពុំយកចិត្តទុកដាក់ថាតើជំនួបទាំងនោះកើតមានឡើងដោយមានវត្តមានអ្នកដទៃនោះឡើយ។ ការប្រព្រឹត្តិរបស់ចៅក្រម Cartwright គួរបញ្ជាក់ថារូបគាត់ចូលរួមក្នុងបញ្ហានានាដែលពុំគ្រាន់តែហួសពីអាណត្តិរបស់គាត់ក្នុងនាមជាចៅក្រមក្នុងអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃអវតកប៉ុណ្ណោះទេ ហើយថែមទាំងប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ទៅលើចំណាត់ការផ្នែករដ្ឋបាលប្រកបដោយត្រឹមត្រូវក្នុងសំណុំរឿង០០២ទៀតផងដែរ។

គោលការណ៍ទាំងឡាយដែលមានចែងក្នុងក្រមនេះត្រូវចាត់ទុកជាសេចក្តីណែនាំស្តីពីបទដ្ឋានសីលធម៌ជាសារវ័ន្ត ដែលចៅក្រមត្រូវប្រកាន់ខ្ជាប់ក្នុងការបំពេញតួនាទី និងភារកិច្ចរបស់ខ្លួន[42]

30. វាពុំគ្រាន់តែបញ្ជាក់ច្បាស់ថាចៅក្រម Cartwright បានរំលោភភារកិច្ចរបស់គាត់ក្នុងការបំពេញមុខងារចៅក្រមក្នុងសំណុំរឿង០០២ ដោយឯករាជ្យ និងមិនលម្អៀងប៉ុណ្ណោះទេ តែការធ្វើបែបនេះវាក៏គួរបញ្ជាក់ថាលោកស្រីចៅក្រមបានរំលោភកាតព្វកិច្ចក្រមសីលធម៌ដទៃទៀត។ មាត្រា៩នៃក្រមសីលធម៌កម្ពុជា និងក្រមសីលធម៌តុលាការអន្តរជាតិ និងជាតិផ្សេងៗទៀត ហាមប្រាមយ៉ាងច្បាស់មិនឲ្យមានការប្រាស្រ័យទាក់ជាមួយតែភាគីម្ខាងរវាងចៅក្រម និងភាគីមួយ ត្បិតវាបណ្តាលឲ្យកើតមានភាពមិនត្រឹមត្រូវ និងភាពលម្អៀង[43]។

ចៅក្រមត្រូវប្រតិបត្តិខ្លួនដោយភាពថ្លៃថ្នូរ ដោយសីលធម៌ និងដោយសេចក្តីសុចរិតទៀងត្រង់តាមការិយាល័យរបស់ខ្លួន ដើម្បីលើកកម្ពស់ជំនឿទុកចិត្តពីសាធារណជនលើតុលាការ[44]

---

[41] *រឿងក្តី រាជអាជ្ញា តទល់នឹង Simić និងអ្នកផ្សេងទៀត* IT-95-9-PT សេចក្តីសម្រេចស្តីពី ១)ការអនុវត្តដោយ Stevan Todorović ក្នុងការបើកដេញដោលឡើងវិញលើ សេចក្តីសម្រេច ចុះថ្ងៃទី ២៧ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៩៩ ២)ញត្តិរបស់ ICRC ក្នុងការបើកដេញដោលឡើងវិញលើដីកាកំណត់កាលបរិច្ឆេទ ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ១៩៩៩ និង ៣)លក្ខខណ្ឌសម្រាប់ការចូលមើលសម្ភារ: ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០០ កថាខណ្ឌ ៣៩ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[42] ក្រមសីលធម៌ចៅក្រមនៅអ.វ.ត.ក មាត្រា៩(១)។

[43] ចៅក្រមអន្តរជាតិមិនមានសិទ្ធិច្រើនជាងចៅក្រមជាតិក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទងតែជាមួយភាគីម្ខាងនោះទេ ។ មាត្រា១២នៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតអ.វ.ត.ក ចែងថា ចៅក្រម [ដោយពុំគិតអំពីប្រទេសកំណើត] មានឋានៈ និងលក្ខខណ្ឌការងារស្មើៗគ្នា។

[44] ក្រមសីលធម៌ចៅក្រមនៅអ.វ.ត.ក មាត្រា៣(១)។

31. “ភាពសមរម្យ និងការបង្ហាញអោយឃើញពីភាពសមរម្យ មានសារៈសំខាន់ខ្លាំងណាស់ចំពោះការអនុវត្តនូវរាល់សកម្មភាពរបស់ចៅក្រមមួយរូប”[45]។ ការខកខានមិនបានធ្វើការលាតត្រដាង ឬសេចក្តីថ្លែងការណ៍ណាមួយ អនុលោមតាមសំណើនេះ ដោយចូលរួមក្នុងជំនួបឯកជនជាមួយលោក Cayley និងអ្នកផ្សេងៗទៀត ដែលគេស្គាល់ឈ្មោះ និងមិនស្គាល់ឈ្មោះ (ឬគ្រាន់តែពួកគេពីរនាក់តទល់) ចៅក្រម Cartwright បង្ហាញនូវការកើតឡើងនៃភាពលម្អៀង ពោលគឺប្រសិនបើពុំមែនជាភាពលម្អៀងជាក់ស្តែង គឺ ការឃោគយល់អនុគ្រោះដល់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា។ បរិយាកាសសម្ងាត់ និងប្រញាប់ប្រញាល់ ដែលការប្រជុំ*សម្ងាត់*ទាំងនោះបានប្រព្រឹត្តិទៅ និងភាពរួញរាហួតមកទល់បច្ចុប្បន្នក្នុងការលាតត្រដាងព័ត៌មាន ដែលយើងខ្ញុំស្នើសុំកំណត់លក្ខណៈជាក់ស្តែងនៃជំនួបទាំងនោះ ពុំអាចធ្វើបានទេតែវានាំឲ្យមានសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្សេងៗ។ ការប្រព្រឹត្តិរបស់ចៅក្រម Cartwright ហាក់ដូចជាផ្ទុយទៅនឹងសិទ្ធិដែលត្រូវបានធានាដល់លោក អៀង សារី និងជនជាប់ចោទផ្សេងៗទៀត ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា១២៨នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា៣(៣)នៃកិច្ចព្រមព្រៀង មាត្រា១០ថ្មីនៃច្បាប់ស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងវិធាន២១(១)(ក)នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

32. ការខកខានមិនបានធ្វើការលាតត្រដាង ឬសេចក្តីថ្លែងការណ៍ណាមួយ អនុលោមតាមសំណើនេះក្នុងការអនុវត្តលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យរបស់អ.វ.ត.ក ចំពោះបណ្តឹងជិតចិត្តចំពោះចៅក្រម អ្នកអង្កេតឯករាជ្យប្រកបដោយសុភវិនិច្ឆ័យ មិនអាច ប៉ុន្តែយល់ប្រកបដោយសុភវិនិច្ឆ័យនូវភាពលម្អៀង[46]។ ការសន្មតជាមុនណាមួយនៃភាពមិនលម្អៀង[47] នឹងត្រូវបានគ្របលុបដោយការរំលោភបំពានលើក្រមសីលធម៍ចៅក្រម ដែលប៉ះពាល់ផ្ទាល់ទៅលើសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ជនជាប់ចោទ។ ការប្រព្រឹត្តិរបស់ចៅក្រម Cartwright ទំនងនឹងបណ្តាលឲ្យ “បុគ្គលម្នាក់ដែលមានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ ដោយមានការយល់ដឹងពីគ្រប់កាលៈទេសៈពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ រាប់បញ្ចូលទាំងប្រពៃណីនៃសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ និងភាពមិនលម្អៀងដែលបង្កើតបានជាផ្នែកមួយនៃមូលដ្ឋាន និងវាយតម្លៃអំពីអង្គហេតុផងដែលថា ភាពអនាគតិ គឺជាករណីយកិច្ចមួយក្នុងចំណោមករណីយកិច្ចផ្សេងទៀត ដែលចៅក្រមគ្រប់រូបត្រូវតែសច្ចាថាគាំទ្រ

[45] ក្រុមសុច្ចរិតភាពតុលាការ បទអធិប្បាយស្តីពី គោលការណ៍នៃការប្រព្រឹត្តិរបស់តុលាការ Bangalore ចុះខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៧ ទំព័រ ៧៩ អាចរកមើលបាននៅ http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/ccje/textes/BangalorePrinciplesComment.PDF.

[46] *សូមមើលជើងទំព័រ២៨*។

[47] *សូមមើល រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Furundžija*, IT-95-17/1-A សាលក្រម ចុះថ្ងៃទី ២១ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ២០០០ កថាខណ្ឌ១៩៦-១៩៧។

លើកតម្កើង" ដើម្បីឲ្យយល់បានអំពីភាពលម្អៀងក្នុងស្ថានភាពនេះ។ ការប្រព្រឹត្តិរបស់ចៅក្រម Cartwright មានលក្ខណៈកាន់តែធ្វើឲ្យខ្វល់ខ្វាយថែមទៀត នៅពេលពិចារណាថាវាជាភារកិច្ចរបស់លោកស្រី ដែលត្រូវប្រកាន់យកនូវសុចរិតភាព និងភាពមិនលម្អៀងនៅតុលាការនេះ។ ផ្ទុយទៅវិញ វាហាក់ដូចជា លោកស្រីបានបំពានកាតព្វកិច្ចរបស់គាត់ក្នុងការបំពេញមុខងារដោយឯករាជ្យ និងមិនលម្អៀង ចៀសវាងនូវទំនាក់ទំនង*សម្ងាត់* និងជូនដំណឹងដល់ភាគទាំងអស់អំពីអ្វីដែលគាត់ទទួលបានពីទំនាក់ទំនងនោះ។

ខ. សហមេធាវីការពារក្តីស្នើសុំនូវលាតត្រដាងពីសំណាក់លោក Cayley និងការលើកទឹកចិត្តឲ្យចៅក្រម Cartwright ធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍

33. ដោយមានអង្គហេតុថា មានការទទួលស្គាល់យ៉ាងបើកចំហរនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះថា ការប្រាស្រ័យទាក់ជាមួយតែភាគីម្ខាងបានកើតឡើង និងដោយពិចារណាថាទំនាក់ទំនងបែបនោះ បំពារបំពានទៅលើក្រមសីលធម៌កម្ពុជា ក៏ដូចជានិយាមសម្រាប់អនុវត្តន៍ក្នុងប្រទេសកំណើតរបស់លោក Cayley និងចៅក្រម Cartwright[48] វាជាការច្បាស់លាស់ណាស់ដែលថា ទាំងលោក Cayley និងចៅក្រម Cartwright ដឹងអំពីបញ្ហាដែលអាច (យ៉ាងហោចណាស់) ត្រូវបានគេអះអាងថានឹងបណ្តាលឲ្យកើតមាននូវការយល់ដឹងដោយសុភវិនិច្ឆ័យអំពីភាពលម្អៀង។ ក្នុងកាលៈទេសៈទាំងនេះ ដែលពុំមានបណ្តាលឲ្យមានភាពអាម៉ាស់ផ្ទាល់ខ្លួនដល់លោក Cayley ឬចៅក្រម Cartwright នោះការបកស្រាយបញ្ជាក់ និងការលាតត្រដាងពេញលេញអំពីលក្ខណៈពិតប្រាកដនៃទំនាក់ទំនង*សម្ងាត់*របស់ពួកគេជាអ្វីដែលយើងខ្ញុំចង់បាន ក្នុងនាមជាបញ្ហាបន្ទាន់។ នៅកម្រិតអន្តរជាតិ ក្នុង*រឿងក្តី Karemera និងអ្នកផ្សេងទៀត* ការខកខានរបស់ចៅក្រមក្នុងការលាតត្រដាងអង្គហេតុ ដែលមានតម្លៃជាភស្តុតាងនៃជំនួបគ្នាមួយដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ភាពមិនលម្អៀងរបស់រូបគាត់ ត្រូវបានសម្រេចថាជាសម្ភារៈមួយចំពោះសំអាងហេតុដែលកាលៈទេសៈនោះកើតមាន ដែល "អាចដឹកនាំឲ្យអ្នកអង្កេតដែលទទួលបានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ប្រកបដោយសុភវិនិច្ឆ័យម្នាក់អាចយល់បានដោយសត្យានុម័តនូវភាពលំអៀង"[49]។ ហើយដូចសាលា

---

[48] *ដូចជើងទំព័រខាងក្រោម*កថាខណ្ឌ១៣ និង ២០។

[49] *សូមមើល រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Karemera*, ICTR-98-44-AR 15*bis*.2 ហេតុផលសម្រាប់សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងចាត់របៀបពាក់ព័ន្ធនឹងការបន្តដំណើរការនីតិវិធីជាមួយនឹងចៅក្រមជំនួស និងស្តីពីញត្តិរបស់ Nzirorera សុំការអនុញ្ញាតពិចារណាសម្ភារៈថ្មី ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២00៤ កថាខណ្ឌ៦៧។ ក្នុងករណីដូចគ្នានេះដែរ ប៉ុន្តែទាក់ទិនឹងការអនុវត្ត

ឧទ្ធរណ៍របស់ចក្រភពអង់គ្លេសបានសម្រេចក្នុងរឿងក្តី *Locabail (UK) Ltd.* ***តទល់នឹង*** *Bayfield Properties Ltd.* [ឆ្នាំ២000] 2 WLR 870 នៅត្រង់កថាខណ្ឌ៤៧៨-៧៩ ថា ៖

> ប្រសិនបើ ក្នុងករណីដែលមិនបណ្តាលឲ្យមានបណ្តឹងជំទាស់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ និងមិនបណ្តាលឲ្យមានភាពអាម៉ាស់ផ្ទាល់ខ្លួនចំពោះចៅក្រមទេនោះ រូបគាត់យល់ដឹងអំពីបញ្ហាដែលអាចត្រូវបាននិយាយយ៉ាងសមរម្យថា បណ្តាលឲ្យកើតមានគ្រោះថ្នាក់ជាក់ស្តែងនៃភាពលម្អៀង ជាទូទៅវាសមស្របដែលថាការលាតត្រដាងគួរត្រូវបានធ្វើឡើងដល់ភាគី នៅមុនពេលសវនាការ។ ប្រសិនបើ ពេលនោះមានការជំទាស់ វានឹងជាភារកិច្ចរបស់ចៅក្រមក្នុងការពិចារណាលើការជំទាស់នោះ និងប្រើប្រាស់ការវិនិច្ឆ័យរបស់គាត់ទៅលើការជំទាស់នោះ[50]។

ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា គេបានសម្រេចថា "ខណៈដែលលក្ខន្តិកៈ និងវិធានផ្ទៃក្នុងមិនចែងច្បាស់លាស់អំពីការលាតត្រដាងនូវសម្ភារៈពីចៅក្រមមួយរូប ពាក់ព័ន្ធនឹងសំណើសុំប្តឹងជំទាស់ គេក៏មិនបានរារាំងភាគីមួយមិនឲ្យស្នើសុំការលាតត្រដាងនូវព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហានេះដែរ។... គួរចងចាំថា [ការសន្មតជាមុននៃភាពមិនលម្អៀង] សំណើសុំលាតត្រដាងត្រូវកំណត់ឲ្យជាក់លាក់អំពីសម្ភារៈ ឬព័ត៌មាន ដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ចៅក្រម និងបង្កើតនូវភស្តុតាងបឋមមួយ បង្ហាញថា វានឹងឆ្លុះបង្ហាញអំពីភាពលម្អៀងជាក់ស្តែង ឬ ការកើតមាននូវភាពលម្អៀង"។ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Karemera*, ICTR-98-44-AR73.15 សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ Joseph Nzirorera ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ III បដិសេធការលាតត្រដាងសំណៅមួយច្បាប់នៃការវាយតម្លៃជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ចៅក្រមប្រធានអំពីសមាជិកម្នាក់នៃក្រុមរដ្ឋអាជ្ញា ចុះថ្ងៃទី ៥ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០៩ កថាខណ្ឌ១១។

[50] សូមមើលផងដែរ កថាខណ្ឌ៧៤នៃគោលការណ៍សីលធម៌ចៅក្រមរបស់ប្រទេសនូវ៉ែលសេឡែន សំដៅទៅលើដូចខាងក្រោម "យុត្តិសាស្ត្រច្បាប់មកពីប្រទេសនូវ៉ែលសេឡែន និងអូស្ត្រាលី" ថា "មានគុណតម្លៃក្នុងការដឹកនាំចៅក្រម"៖ *រឿងក្តី Aussie Airlines* ***តទល់នឹង*** *Australian Airlines Pty Ltd* (ឆ្នាំ១៩៩៦) 135 ALR 753, កថាខណ្ឌ៣៤-៤៤៖ "៣៤. វាជាអ្វី ដែល គេចង់បាន នៅគ្រាដំបូងបង្អស់ ក្នុងការចែង និងបែងចែករវាង កាលៈទេសៈដែលអាចបណ្តាលឲ្យកើតមាននូវកាតព្វកិច្ចនៃការលាតត្រដាង និងកាលៈទេសៈដែលបណ្តាលឲ្យកើតមាននូវកាតព្វកិច្ចក្នុងការប្តឹងជំទាស់។ ៣៥. ហេតុផលមួយចំនួនអាចត្រូវបានកំណត់សម្រាប់អត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ចក្នុងការលាតត្រដងដាង។ ៣៦. ទីមួយ វាអាចត្រូវបានគេរំពឹងទុកថា ភាគីនឹងដឹង ទុកមួយឡែកសិនការដែលជីកសួរ អំពីកាលៈទេសៈប្តឹងជំទាស់ជាសក្តានុពល ពាក់ព័ន្ធនឹងចៅក្រមមួយរូប ឬតុលាការមួយ.. ៣៩. ក្នុងដំណើរធម្មតា ភាគីគឺពឹងផ្អែកទាំងស្រុងទៅលើការលាតត្រដាង ក្នុងគោលបំណងពិចារណាថាតើបញ្ហាមួយនៃបណ្តឹងជំទាស់អាចកើតឡើង ឬអត់ ហើយប្រសិនបើដូច្នេះមែន ថាតើការអនុវត្តប្តឹងជំទាស់នឹងត្រូវធ្វើឬយ៉ាងណា។ ៤០. ទីពីរ ការខកខានមិនលាតត្រដាង ដោយខ្លួនវាផ្ទាល់ អាចជាមួយនៃកាលៈទេសៈនានា ដែលអមជាមួយនឹងអ្វីផ្សេងៗទៀត អាចបណ្តាលឲ្យកើតមានការស្វែងយល់ប្រកបដោយសុភវិនិច្ឆ័យនូវភាពលម្អៀង។ ភាគីមួយ ឬសាធារណជនអាចមានចំណាប់អារម្មណ៍ថា មានការបិទបាំង ឬការមិនលាតត្រដាងដោយចេតនា ឬថា អ្វីម្យ៉ាង "ខុសឆ្គង" ហើយ។ ការខកខានមិនលាតត្រដាង បើទោះជាដោយមិនដឹងខ្លួនយ៉ាងណាក៏ដោយ អាចធ្វើឲ្យអន្តរាយដល់ទំនុកចិត្តរបស់សាធារណជនទៅលើសុចរិតភាព និងរដ្ឋបាលនៃយុត្តិធម៌ដោយមន្ត្រីតុលាការ ឬតុលាការពាក់ព័ន្ធ។ ៤១. ទីបី ការលាតត្រដាងខ្លួនវាផ្ទាល់ ជួយយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការធានាសុវត្ថិភាព វត្ថុដែល

34. ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងកាតព្វកិច្ចនៃវិរិយភាពទាន់ពេលវេលារបស់ខ្លួន មេធាវីការពារក្តីមិនអាចនៅស្ងៀមបានទេ នៅពេលទទួលបានព័ត៌មានអំពីការប្រព្រឹត្តិនេះដែលចង្អុលបង្ហាញអំពីការជួបប្រជុំគ្នា មួយដែលអាចប៉ះពាល់ដល់ភាពមិនលម្អៀងរបស់ចៅក្រម Cartwright ឬបណ្តាលឱ្យកើតមានជាសត្យានុម័តនូវការលេចចេញនៃភាពលម្អៀង[51] ។

យុត្តិធម៌ត្រូវបានគេ “មើលឃើញ” ថាត្រូវបានអនុវត្តនោះ។ វាគឺពិតប្រាកដជាក់ស្តែងមែន ដែលភារកិច្ចក្នុងការលាតត្រដាងអាចកើតមានឡើង ពាក់ព័ន្ធនឹងកាលៈទេសៈ ដែលតុលាការស្គាល់ និងអាចមានចំនួនខ្លះ ប៉ុន្តែមិនទាំងអស់ទេ របស់ភាគី ឬអ្នកតំណាងផ្នែកច្បាប់របស់ពួកគេ។ ក្នុងកាលៈទេសៈបែបនោះ កាតព្វកិច្ចក្នុងការលាតត្រដាងអាចជាកាតព្វកិច្ចមួយ ដែលគ្រប់គ្រងដោយទាំងតុលាការផង និងដោយភាគីដែលដឹងឮកាលទេសៈពាក់ព័ន្ធនោះផង។ ៤២. ភារកិច្ចត្រូវបាននិយាយថា កើតឡើង ពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុ ឬកាលៈទេសៈ ដែលអាច ឬមានសក្តានុពលប្តឹងជំទាស់ ខ. ការលាតត្រដាងនូវ “ការដោះស្រាយណាមួយ ដែលអាចបង្កើតនូវចំណាប់អារម្មណ៍លើភាពលម្អៀងដែលអាចកើតមាន”។ Gallop J បានពណ៌នាភារកិច្ច ថាជាអ្វីមួយសម្រាប់ចៅក្រម “ក្នុងការលាតត្រដាងអង្គហេតុមួយ ប្រសិនបើ ចំពោះគាត់ វាហាក់ដូចជា វាអាចត្រូវបានពិចារណាថាមានអានុភាពទៅលើអព្យាក្រិតភាពរបស់រូបគាត់”។ ៤៣. វាសំខាន់ ដែលត្រូវគូសបញ្ជាក់ថា បើទោះជាភារកិច្ចអាចត្រូវបានបង្កើតឡើងក្តី អង្គហេតុដែលត្រូវលាតត្រដាងគឺជាអង្គហេតុដែលអាចបង្កើត ឬធានានូវការអនុវត្តដោយសុទ្ធចិត្តចំពោះបណ្តឹងជំទាស់។ វានឹងធ្វើឱ្យបរាជ័យនូវគោលបំណងនៃការលាតត្រដាង ប្រសិនបើវាគ្រាន់តែពាក់ព័ន្ធ ឬត្រូវបានគេមើលថាពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គហេតុដែលធានាដល់បណ្តឹងជំទាស់។ ៤៤. ប្រសិនជាអង្គហេតុដែលត្រូវបានលាតត្រដាងធានានូវបណ្តឹងជំទាស់ជាបញ្ហាកើតឡើងបន្ទាប់ពីភារកិច្ចលាតត្រដាងត្រូវបានអនុវត្តត្រឹមត្រូវ។ ដូចគ្នាដែរ អង្គហេតុនៃការលាតត្រដាង ឥឡូវប្រឆាំងនឹងការមិនលាត ប្រដាង មិនអាចបង្កើតឱ្យមានកាលៈទេសៈមួយ ដែលលម្អៀងទៅបណ្តឹងជំទាស់ឡើយ”។ *ប៉ុន្តែ សូមមើល រឿងក្តី* Clenae Pty Ltd *តទល់នឹង ANZ Banking Group Ltd*, HCA M2/2000 ថ្ងៃទី ៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២000 “ការខកខានមិនលាតត្រដាងគឺពាក់ព័ន្ធ (ប្រសិនបើមាន) ដោយព្រោះតែវាអាចជួយបំភ្លឺដល់សំណួរដើម្បីស្វែងយល់ប្រកបដោយសុភវិនិច្ឆ័យនូវភាពលម្អៀង។ ការខកខានមិនបានលាតត្រដាងពុំមានសារៈសំខាន់ផ្នែកច្បាប់ផ្សេងទៀតឡើយ”។

[51] សារៈសំខាន់នៃករណីកិច្ចធ្វើសកម្មដោយវិរិយភាពដោយធ្វើបណ្តឹងជំទាស់ចៅក្រម ត្រូវបានពន្យល់ដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនៅ ICTY នៅក្នុងរឿងក្តី *Čelebić* “ការខកខានរបស់មេធាវីក្នុងការជំទាស់ ឬការអំពាវនាវសុំការយកចិត្តទុកដាក់ ចំពោះការសម្រាន្ត ឬការមិនយកចិត្តទុកដាក់របស់ចៅក្រម ក្នុងអំឡុងពេលនៃដំណើរការនីតិវិធី គឺពាក់ព័ន្ធនឹងសំណួរថាតើកើតមានភាពលម្អៀង ឬអត់។ ការខកខានរបស់មេធាវីក្នុងការជំទាស់នឹងបង្ហាញថា មេធាវីនោះមាន ទស្សនៈក្នុងគ្រាពេលនោះថា បញ្ហាផ្សេងៗដែលចៅក្រមរូបនោះមិនយកចិត្តទុកដាក់ គឺពុំមានសារៈសំខាន់អ្វីឡើយក្នុងរឿងក្តីរបស់ខ្លួន ដែលដំណើរការនីតិវិធីមិនអាចបន្តទៅទៀតបាន ដោយពុំមានការអំពាវនាវសុំការយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហានោះទេ ។*រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង* Delalić *និងអ្នកផ្សេងទៀត* IT-96-21-A សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២00១ កថាខណ្ឌ៦៣១។ *សូមមើលផងដែរ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង Karemera*, ICTR-98-44-AR15*bis*.2, ហេតុផល ចំពោះសេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងចាត់របៀប ពាក់ព័ន្ធនឹងការបន្តដំណើរការនីតិវិធីជាមួយនឹងចៅក្រមជំនួស និងស្តីពីញត្តិរបស់ Nzirorera ស្នើសុំឱ្យពិចារណាសម្ភារៈថ្មីៗ ចុះថ្ងៃទី ២២ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២00៤។ រឿងក្តី រដ្ឋអាជ្ញា តទល់នឹង *Sesay និង អ្នកផ្សេងទៀត* SCSL-2004-AR15-15 សេចក្តីសម្រេចស្តីពីញត្តិរបស់មេធាវីការពារក្តីសុំឱ្យចៅក្រម Robertson ដកខ្លួនចេញពីអង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍

គ. ការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយតែភាគីម្ខាង រវាងចៅក្រម Cartwright និង លោក Cayley អាចបណ្តាលឲ្យកើតមាននូវការរំលោភលើវិធាននានានៃក្រមវិជ្ជាជីវៈ ដែលលោក Cayley មានកាតព្វកិច្ចអនុវត្ត

35. ខណៈដែលមេធាវីការពារក្តីគួសបញ្ជាក់ជាមួយលោក Cayley ថាខ្លួនក្នុងពេលណាមួយ ខ្លួនហាក់ពុំមានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរ ក្នុងការតម្រូវឲ្យឆ្លើយសំណួរ នៅពេលដែលសុច្ចរិតភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់មានបញ្ហានោះ ខ្លួនមិនអាចអាណិតអាសូរដល់លោក Cayley នៅពេលមានការអះអាងថា ទំនាក់ទំនង*សម្ងាត់*កើតមានឡើង ថ្វីបើមានការតវ៉ារបស់រូបគាត់ក្តី។ ក្នុងនាមជាមេធាវីនៃប្រទេសអង់គ្លេស និងវេល លោក Cayley គួរ ឬបានដឹងថា ទំនាក់ទំនងសម្ងាត់រវាងរាជអាជ្ញា និងចៅក្រមអាចប៉ះពាល់ដល់រដ្ឋបាលនៃយុត្តិធម៌ និងអាចកាត់បន្ថយទំនុកចិត្តរបស់សាធារណៈចំពោះវិជ្ជាជីវៈផ្នែកច្បាប់ ឬបណ្តាលឲ្យមានឈ្មោះអាក្រក់ដល់វិជ្ជាជីវៈ។ ក្រមសីលធម៌ចៅក្រមកម្ពុជាអាចយកមកអនុវត្តបានចំពោះលោក Cayley,[52] រួមទាំងមាត្រា៩ (ហាមប្រាមទំនាក់ទំនងសម្ងាត់រវាងចៅក្រម និងភាគីម្ខាង)។ លោក Cayley ក៏គួរដឹងដែរថា មេធាវីដែលជាគូជំទាស់ ដោយមានតារាងអង្គហេតុនេះ គ្មានជម្រើសណាក្រៅពីការស្វែងរកការពិតនោះឡើយ។ ដើម្បីបកស្រាយលោក Cayley៖ ច្បាប់ចងភ្ជាប់កាតព្វកិច្ចឲ្យមេធាវីការពារក្តីធ្វើបែបនេះ[53]។ ប្រាកដណាស់ នេះក៏ដោយសារមាន "វិបត្តិនៃភាពគួរឲ្យជឿជាក់" កំពុងរាតត្បាតអ.វ.ត.ក[54]។

ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៤។ នៅក្នុងរឿងក្តីទាំងនេះ ប្រសិនបើមេធាវីការពារក្តីពុំបានបំពេញ មុខនាទីដោយវីរិយភាពទាន់ពេលវេលាទេនោះ ចៅក្រមដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធដែលចុងក្រោយ ត្រូវបានរកឃើញថា ពុំមានសម្បទាជំនុំជម្រះលើសំណុំរឿងដោយសារតែភាពលម្អៀង ឬការបង្ហាញនូវភាពលម្អៀងនឹងនៅតែជំនុំជម្រះក្នុងរឿងក្តីដដែល ដែលបណ្តាលឲ្យមានអន្តរាយដល់សិទ្ធិរបស់កូនក្តីរបស់ពួកគេក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌។

[52] ក្រមសីលធម៌កម្ពុជាគឺអនុវត្តចំពោះអ្នកដែលកាន់មុខតំណែងចៅក្រម និងព្រះរាជអាជ្ញា។ មាត្រាមួយនៃក្រមសីលធម៌នេះចែងថា "ក្នុងក្រមសីលធម៌នេះ "ចៅក្រម" សំដៅទៅលើ ចៅក្រមជំនុំជម្រះ និងព្រះរាជអាជ្ញា"។

[53] *សូមមើល* Andrew Cayley *សម្រង់ពាក្យសំដី*នៅសំឡេងសហរដ្ឋអាមេរិក *ព្រះរាជអាជ្ញាយូអិនៈ "ច្បាប់ភ្ជាប់កាតព្វកិច្ចឲ្យខ្ញុំធ្វើបែបនេះ"* ថ្ងៃទី ៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ *ដែលអាចរកមើលបាននៅ* http://www.voanews.com/khmer-english/news/UN-Prosecutor-The-Law-Ties-Me-To-Do-This-133245133.html: "ខ្ញុំត្រូវតែអនុវត្តតាមវិធានច្បាប់។ ខ្ញុំមិនអាចទទួលការណែនាំពីរដ្ឋាភិបាលបានទេ។ រដ្ឋាភិបាលមិនអាចនិយាយប្រាប់ខ្ញុំ ហើយតាមពិត ពួកគេមិនដែលទាំងនិយាយមកខ្ញុំដោយផ្ទាល់ឡើយ "សុំទោសអ្នកមិនអាចដាក់ឯកសារនោះនៅតុលាការបានទេ"។ វាត្រូវតែនាំទៅដល់ទីបញ្ចប់ផ្នែកច្បាប់។ វាត្រូវតែអនុវត្តទៅតាមដំណើរការត្រឹមត្រូវ។ យើងត្រូវតែអនុវត្តទៅតាមវិធានច្បាប់។ យើងត្រូវតែអនុវត្តទៅតាមច្បាប់ ហើយ

អាស្រ័យហេតុនេះ យោងតាមហេតុផលដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ និងដោយក្ដីគោរព មេធាវីការពារក្ដី សូមស្នើដោយក្ដីគោរពឲ្យចៅក្រម Silvia Cartwright ដកខ្លួនចេញពីរាល់ដំណើរការនីតិវិធីរហូតទាល់តែសំណើនេះត្រូវបានសម្រេច និងដល់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងសូមមេត្តា៖

ក. ស៊ើបអង្កេតថាតើបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿង០០២ត្រូវបានពិភាក្សា ក្នុងអំឡុងការជួបប្រជុំណាមួយ រវាង ឬក្នុងចំណោមចៅក្រម Cartwright និងលោក Cayley ឬអត់ បើទោះជាក្នុងវត្តមានបុគ្គលណាផ្សេងទៀត ឬគ្មានក៏ដោយនោះ

ខ. កោះហៅបុគ្គលដែលស្នើសុំ និងបង្គាប់ឲ្យពួកគេលាតត្រដាងនូវព័ត៌មានតាមការស្នើសុំ

គ. លើកទឹកចិត្តឲ្យចៅក្រម Silvia Cartwright ធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍មួយលាតត្រដាងអំពីព័ត៌មានតាមការស្នើសុំ និង

ឃ. បើកសវនាការសាធារណៈផ្ទាល់មាត់មួយ ដើម្បីសម្រេចលើសំណើនេះ ឬជម្រើសផ្សេងពីនេះ អនុញ្ញាតឲ្យឆ្លើយតបទៅនឹងរាល់សារណាដែលដាក់ជាចម្លើយតបទៅនឹងសំណើនេះ។

សូមលោក-លោកស្រីចៅក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទទួលយកសំណើនេះដោយក្ដីគោរព។

មេធាវី AVOCAT ATTORNEY AT LAW KINGDOM OF CAMBODIA

អាង ឧត្តម | Michael G. KARNAVAS

សហមេធាវីការពារក្ដីរបស់ លោក អៀង សារី

ចុះហត្ថលេខានៅភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា នៅថ្ងៃទី ២៤ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១

យើងត្រូវទៅដល់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានផ្នែកតុលាការក្នុងករណីនោះ។ នោះឯងជាច្បាប់។ នោះឯងជាកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្ញុំ។ នោះឯងជាភារកិច្ចរបស់ខ្ញុំ គឺត្រូវអនុវត្តតាមច្បាប់។ ខ្ញុំមិនអាចធ្វើអ្វីទៀតបានឡើយ។ ច្បាប់ភ្ជាប់កាតព្វកិច្ចឲ្យខ្ញុំធ្វើបែបនេះ"។

[54] *សូមមើល* អង្គការ Open Society Justice Initiative ("OSJI") ការវិវឌ្ឍថ្មីៗនៅអ.វ.ត.ក ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០១១ ទំព័រ២០ *អាចមើលបាននៅ*
http://www.soros.org/initiatives/justice/articles_publications/publications/cambodia-court-20111114.